ΜΗΤΡΥΙΑ

Διήγημα

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 134.

Ὁ πατήρ του μὴ θελήσας, ἵνα μὴ διακόψῃ τὰ μαθήματά του, νὰ διέλθῃ τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος ταξειδεύων ἐν Εὐρώπῃ, πολλῆς δυστυχίας τῷ ἐγένετο πρόξενος. Ποσάκις κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἶδε τὴν Ἑρμινίαν μὲ τὴν θελκτικὴν ἀτημελησίαν τοῦ κοιτῶνος· ποσάκις ἠσθάνθη τὴν ἐπαφὴν τῶν χειλέων της, τὴν χνοώδη θωπείαν τῆς παρειᾶς της· ποσάκις ἤντλησεν ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ πνεύματός της καὶ τῆς καρδίας της εἰς τὰς μακρὰς αὐτῶν συνομιλίας, ὅτε ἔμενον μόνοι καὶ τον ἠτένιζε μὲ τοὺς ἀπαραμίλλους ἐκείνους ὀφθαλμούς. Καὶ δὲν ἦτο πλέον δι' αὐτὸν ἡ σύζυγος τοῦ πατρός του, δὲν ἦτο ἡ μητρυιά του· ἦτο ἁπλούστατα τὸ ἀντικείμενον τῶν νεανικῶν του πόθων, ἡ κόρη τῶν πρώτων του ὀνείρων!..

Ὀκτωήμερος τότε διαμονὴ ἐν τῇ ἐπαύλει τῆς Κηφισσιᾶς, ὁποίας γλυκυπίκρους τῷ ἀφῆκεν ἀναμνήσεις! Τὸ θέλγητρον τῆς ἐξοχῆς καὶ ἡ ἄνοιξις, ὅτε οἱ χυμοὶ κυκλοφοροῦσι ζωηρότερον, ἐξῆπτον μέχρι φρενίτιδος τὸ αἴσθημά του. Ὁ πατήρ του, τὸν ὁποῖον κατεπείγουσαι ὑποθέσεις ἐκάλουν εἰς Ἀθήνας, τοὺς ἄφινε μόνους συχνά. Ποσάκις ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ πλατάνου ἐκείνου, ἐντὸς τῆς σκιάδος τοῦ κήπου, παρὰ τὸν κελαρύζοντα ῥύακα, ὑπὸ τὸν

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΝΑΤΑΛΙΑ

ἀστροφεγγῆ οὐρανόν, ποσάκις ἠσθάνθη τὴν ὁρμὴν νὰ πέσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας της μὲ δάκρυα, ἐκστομίζων ἐπὶ τέλους τὸ φρικῶδές του μυστικόν: Σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ! Ὑπῆρχον στιγμαὶ καθ' ἃς ἐπίστευεν ὅτι ἡ μητρυιά του δὲν θὰ τὸν ἀπέκρουε... καὶ τότε — ὦ τῆς φοβερᾶς εὐτυχίας! — συνηνωμένοι, ἠγαπημένοι, πῶς θὰ ἔτρεχον φυγάδες ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐξοχῇ, ὡς τέκνα τῆς φύσεως, κρύπτοντες ἀπὸ λόχμης εἰς λόχμην, ἀπὸ καλύβης εἰς καλύβην, τὸν ἱερόσυλον αὐτῶν ἔρωτα!..

Ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν ἄνευ σκανδάλου, ἀλλὰ τὰ δεινὰ τοῦ Παύλου δὲν ἐτελείωσαν. Ὁ πλοῦτος εἶνε πλήρης πειρασμῶν. Πᾶσα ἐκείνη ἡ χλιδὴ καὶ ἡ εὐμάρεια τῆς παρὰ τὴν Πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας οἰκίας, ἐφ' ἧς ἡ Ἑρμινία ἐπέρριπτε τὴν χρυσῆν κόνιν τῆς φιλοκαλίας της, ἀπέπνεεν ἓν ἄρωμα ἡδυπαθείας καὶ ὑπεξέκαιε τοὺς πόθους. Πιθανόν, ἂν ἦσαν πτωχοί, ἂν ἔβλεπε τὴν μητρυιάν του ἐν πάσῃ ταλαιπωρίᾳ ἐργαζομένην μὲ ῥυπαρὰ ἐνδύματα, κάθιδρων, ἀπεριποίητον, πιθανὸν ὁ κίνδυνος νὰ ἦτο μικρότερος. Ἀλλ' ἐντὸς τοῦ ἐξαστράπτοντος αὐτῆς θαλάμου, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκνευριζούσης ἀργίας, παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, τὸ ὁποῖον ἔπληττε μὲ στῆθος ἐξογκούμενον ὑπὸ τῆς συγκινήσεως, μὲ τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς παλλόμενα,— πῶς ἐδύνατο νὰ μὴ τὴν θαυμάζῃ, νὰ μὴ τὴν ἐπιθυμῇ ὁλοὲν περισσότερον; Τὴν ἠγάπα... Ἂν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ στιγμιαίου του ληθάργου ἐχωρίζοντο, πιθανὸν νὰ ἐσώζετο. Ἀλλὰ τώρα πλέον ἦτο ἀργά· καὶ ἂν θὰ ἔφευγε, θὰ ἔφευγεν ἵνα μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον, τετρωμένος, ἀνίατος, δυστυχής, πρὸς μέλλον σκοτεινόν, ἀπάγων ἀναμνήσεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἐδύνατο κἂν νὰ ἐντρυφήσῃ ἄνευ ἐλέγχου!..

Καὶ ἦτο ἡ ζωή του εἷς ἔλεγχος ὅλη. μία τύψις ἀφόρητος. Ἤδη ἐφοβεῖτο νὰτενίσῃ τὴν εἰκόνα τῆς μητρός του. Τῷ ἐφαίνετο ἐπιπλήττουσα αὐτόν, παραπονουμένη κατὰ τοῦ πατρός του, μετανοοῦσα διότι ἀπέθανε — τόσον μεγα δυστύχημα διὰ τὸν υἱόν της... Ἠναγκάσθη νὰ φορέσῃ πάλιν προσωπεῖα, ὑποκριτικώτερα ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀπορρίψει. Ἠπάτα τὸν πατέρα του! αὕτη ἦτο ἡ ἀπροκάλυπτος, ἡ ἄνευ περιφράσεων ἀλήθεια. Πολλάκις, ὅταν μετὰ τὴν συνήθη ἑσπερίδα, ὁ πατήρ του καὶ ἡ σύζυγός του ἀπεχώρουν εἰς τὰ δωμάτιά των, μόνος αὐτὸς ἐπιστρέφων εἰς τὸ ἰδικόν του, ἠσθάνετο δακέθυμον ἄλγος. Ἐζηλοτύπει τὸν πατέρα του! Ἡ σκέψις τῷ ἐφαίνετο τόσον βέβηλος, ὥστε πολλάκις, ὡς ὁ Ναβουχοδονόσορ, ἐνόμιζε καὶ αὐτὸς ὅτι μετεβλήθη εἰς ἄγριον θηρίον. Πλήρης ἀγωνίας, ἐν μέσῳ νυκτί, ἐπλησίαζε τὸν καθρέπτην... Ἡ αὐτὴ ἀπεικονίζετο ὡραία καὶ ξανθὴ κεφαλή· ἀλλ' οἷον ἀπαίσιον πῦρ ἐξηκοντίζον οἱ ὀφθαλμοί του! Τὸ πῦρ τοῦτο φαίνεται ὅτι τὸν προέδιδεν εἰς τὴν κυρίαν Ἥλιοτ, διότι πάλιν τὸ βλέμμα τῆς Ἐλβετίδος παιδαγωγοῦ κατέστη δυσαντίβλεπτον... Ἀλλὰ ποῖος ἤξευρε τί νὰ ἐσκέπτετο καὶ ἡ θεία Ἀναστασία, ἡ ἄνευ ἀγάπης καὶ ἄνευ λαλιᾶς, τῆς ὁποίας ηὔξησαν ἐπικινδύνως αἱ δυστροπίαι. Διατί ἄρά γε; Ἐφαίνετο ὀλιγώτερον, ἐλάλει πολὺ ὀλιγώτερον, κατὰ τὸ γεῦμα ἔρριπτεν ἄγρια βλέμματα πρὸς τὰ κυνάριά της καὶ ἐνίοτε πρὸς τοὺς παρακαθημένους, τὴν ἠνώχλει ξηρά τις βὴξ ἐπίμονος, καὶ κατεσκεύαζεν ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ τόσα σιγάρα, ὥστε αἱ σιγαροθῆκαι ἦσαν διαρκῶς πλήρεις μέχρις ἀσφυξίας· ἦτο δὲ παρατηρημένον ὅτι τόσον περισσότερα σιγάρα κατεσκεύαζεν ἡ γεροντοκόρη, ὅσῳ μεγαλητέρα ἦτο ἡ νευρική της διατάραξις.

Ὁ κ. Ἀνδρεάδης μόνον ἔπλεεν ἐντὸς εὐτυχίας ἀμιγοῦς, ἄφροντις, ἀνύποπτος. Ὁ πατήρ του νὰ τὸν ὑποπτεύσῃ, ἡ ἀγγελικὴ ἐκείνη ψυχή, ἥτις ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀρετήν, ὡς νὰ τὴν ἀπέδειξε πειραματικῶς; .. Ὤ, ἂν ἦτο τοὐλάχιστον ὀλιγώτερον ἁπλοῦς, ὀλιγώτερον ἀθῶος, ἂν τὸν ὑπέβλεπεν, ἂν τὸν ὑπώπτευεν... ὁποία ἀγρία ἱκανοποίησις!.. Ἀλλ' αὐτὸς μίαν ἡμέραν, ὅταν ἔτυχε νὰναγνώσῃ που ὅτι χῆροι ἔχοντες μεγάλους υἱούς, δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ νυμφεύωνται νεαρὰς γυναῖκας, ἐμειδίασε... Καὶ τώρα, ἐν ᾧ τὸν ἔβλεπε τηκόμενον ὁσημέραι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς τύψεως, νομίζων τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς σπουδῆς, τῷ ἔλεγε μὲ τὴν τρυφερωτέραν του θωπείαν:

« Μὴν κοπιάζῃς ἔτσι, παιδί μου, δὲν εἶνε τόση βία. Ἂν δὲν προφθάσῃς νὰ δώσῃς ἐξετάσεις τώρα, δίδεις μὲ τὴν ἡσυχία σου τὸ Σεπτέμβριο. »

Τὸν Σεπτέμβριον; Νὰ μείνῃ μαζί της τὸ θέρος ὅλον, εἰς τὰς παγίδας τῆς Κηφισσιᾶς, εἰς τοὺς πειρασμοὺς τοῦ Φαλήρου; Ἄ, ὄχι! ἤλπιζε νὰ προφθάσῃ μέχρι τῆς ὁρισθείσης ἡμέρας. Τὸ σχέδιόν του ἦτο νὰ διασκεδάζῃ τὰς στιγμὰς τῶν ἀλγεινῶν του σκέψεων διὰ τῆς μελέτης, ἅμα δὲ λάβῃ τὸ δίπλωμά του, νὰ φύγῃ εὐθὺς διὰ τὴν Εὐρώπην. Νὰ φύγῃ... ἀλλὰ τί ἤλπιζεν ἐκεῖ περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς καρδίας του; Ὁσάκις προέβαλλεν εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐρώτησιν ταύτην, πικρὸν μειδίαμα διέστελλε τὰ χείλη του καὶ ἐψιθύριζε μετ' ἄλγους ἓν τετράστιχον ἀγνώστου ποιήματος, ἀγνώστου ποιητοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸς δὲν εἰξεύρει πῶς ἀνέθρωσκε τώρα:

Χαρίζω μὲ χαμόγελο κ' ἀγγελικὴ ματιά
Τὸν ἕνα εἰς τὸν ἄλλο,
Καὶ ἢ νὰ τὸν σβύσω ἢ νὰ σβυσθῶ τραβῶ 'ς τὴν ξενητειά
Τὸν πόνο τὸν μεγάλο!'

Οἱ στίχοι τῷ διήγειρον τὴν ἰδέαν τῆς αὐτοκτονίας. Ν' αὐτοκτονήσῃ! ὦ, ὡραῖον θὰ ἦτο ἀντὶ ζωῆς πλήρους βασάνων... Ἀλλ' ὡς ὁ ὀργανισμός του δὲν εἶχε φυσικὴν τάσιν πρὸς αὐτοκτονίαν, καὶ ὡς δὲν εὑρίσκετο ἐν στιγμῇ ἐκτυφλώσεως ὑπὸ αἰφνιδίας τινὸς συμφορᾶς, μόνη ἡ ψυχρὰ σκέψις, ἡ λογική, δέν τον ἔπειθεν ὅτι ὁ θάνατος

[1]) Ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ.

ἦτο ἡ μόνη του διέξοδος. Ἂς ἔφευγε τώρα καὶ τίς οἶδεν!...

Ὅλα ταῦτα ἐσκέπτετο διὰ μυριοστὴν φοράν, ἀφῃρημένος, μὲ τὸ βιβλίον ἀνοικτὸν ἐνώπιόν του. Ὁ νοῦς του, τεθολωμένος ὑπὸ τῆς μελέτης, ἐσκοτίσθη ἐντελῶς ἐκ τῶν ἀναμνήσεων. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην — πολὺ κακὴν στιγμὴν — ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ἡ Ἑρμινία.

Ἦτο ὠχρά, ὡς ἐφαίνετο ἀπό τινος, περιβεβλημένη μίαν ἐσθῆτα βραχεῖαν, βαθυκύανον, παλαιὰν ἀνάμνησιν τοῦ Παρθεναγωγείου Χίλλ. Ἡ κόμη της ἐκρέματο ὄπισθεν εἰς δύο παχεῖς μελανοὺς πλοκάμους. Ἐντὸς πεδίλων ἐλαφρῶν συνεσφίγγοντο οἱ παιδικοί της πόδες. Ἐν τῇ πρωϊνῇ ἰδιοτρόπῳ περιβολῇ ἡ νεαρὰ δέσποινα ὡμοίαζε τῷ ὄντι μὲ μαθήτριαν. Προὐχώρησεν ἄφωνος καὶ ἐπέθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ νέου.

« Ἀκόμη διαβάζεις, Παῦλέ μου; ἔλα, ἄφησέ τα πειά. Θέλεις νὰ καθήσω ἐδῶ νὰ συνομιλήσωμεν ἕως τὴν ὥραν τοῦ γεύματος;.. πλησιάζει...»

Τὸν ἔβλεπεν ἀτενῶς. Ἡ φωνή της ἦτο πολὺ μελαγχολική. Ἠσθάνετο οἶκτον ἀληθῆ πρὸς τὸν ἠγαπημένον αὐτὸν νέον, κεκλεισμένον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς ἐπίμοχθον μελέτην, καὶ εἰσήρχετο πολλάκις νὰ τὸν ἐνισχύσῃ μὲ τὴν μητρικήν της θωπείαν.

«Μοῦ κάνετε χάρι» ἀπήντησεν ἐκεῖνος, σύρων μίαν ἕδραν, τὴν ὁποίαν προσέφερεν εἰς τὴν μητρυιάν του. «Κ' ἐγὼ ἐσκόπευα νὰ διακόψω λιγάκι, γιατί ἄρχισε νὰ μὲ πιάνῃ πονοκέφαλος.

— Βλέπεις; εἶσαι δήμιος τοῦ ἑαυτοῦ σου, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ῥομαντικὴν φράσιν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ὁ πατέρας σου παραπονεῖται φοβερά, καὶ ἡ μητέρα σου ὄχι ὀλιγώτερον.

— Μὰ πῶς λοιπόν; θέλετε νὰ μὴν κοπιάσω;

— Θὰ κοπιάσῃς, ἐννοεῖται, ἀλλὰ χωρὶς νὰ καταστρέψῃς καὶ τὴν ὑγείαν σου. Ἐκτὸς ἑνὸς περιπάτου γιὰ καμμιὰν ὥραν ἐκεῖ-δά, δὲν ἔχεις καμμίαν ἄλλην ψυχαγωγίαν. Αὐτὸ τὸ νύχτα-μέρα σὲ ἀδυνάτισε πάρα πολύ. Γιατί τάχα νὰ βιάζεσαι τόσον; Ἡ γνώμη τοῦ πατέρα σου εἶνε νὰ δώσῃς ἐξετάσεις τὸ Σεπτέμβριο.

— Δὲν προφθάνω... Ἡ ἀνάγκη δὲν μ'ἀφίνει, καθὼς ἐπιθυμοῦσα, ν'ἀκολουθήσω τὴ γνώμη τοῦ πατέρα μου.

— Ἡ ἀνάγκη... καὶ τί εἴδους ἀνάγκη;

— Μεγάλη ἀνάγκη... ἀδυσώπητος... ἐξ ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας πείθονται καὶ οἱ θεοί... Μή, μὴ μ' ἐρωτᾶτε περισσότερα· θὰ σας λυπήσω ἀδίκως καὶ παραλόγως. Βεβαιωθῆτε ὅτι οὔτε θὰ μὲ παρηγορήσετε, οὔτε θὰ μὲ συμβουλεύσετε...

— Ἡ γλῶσσα αὐτὴ δὲν ἁρμόζει ὄχι πρὸς μητέρα, ἀλλ' οὔτε πρὸς φίλην, εἰς τὴν ἀγάπην τῆς ὁποίας ἔχει κανεὶς πεποίθησιν. Ἀπὸ σένα 'περίμενα πάντοτε γενναιοτέραν διαγωγήν. Νὰ διστάζῃς μπροστά μου, αὐτό, Παῦλέ μου, μὲ πληγώνει... Ἂν σου ἔλεγα παραδείγματος χάριν ὅτι ἔχω τὴν ἀπαίτησιν νὰ μάθω τί εἴδους ἀνάγκη σὲ βιάζει;

— Τότε θὰ σας ἀπαντοῦσα εὐχαρίστως: Ἡ ἀνάγκη νὰ φύγω ὅσον τὸ δυνατὸν γρηγορώτερα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας... σταθῆτε νὰκούσετε... καὶ νὰ φύγω διὰ παντός,νὰ μὴ ξαναεπιστρέψω πλέον!»

Τὸ χεῖλος τὸ προυδίδον τὴν αἰθερίαν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἑρμινίας, συνεσπάσθη ἀδιοράτως. Ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ πρὶν ἢ ἀπαντήσῃ, ἔπαιξεν ὀλίγον μὲ τὸν κρύσταλλον ὅστις ἐπίεζε τὴν πρὸ αὐτῆς στοιβάδα τῶν χαρτίων. ὡσεὶ σκεπτομένη.

« Μ' ἐκπλήττεις, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον μὲ λυπεῖς. Συμβαίνουν μὲ σὲ φοβερὰ πράγματα καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω εἴδησιν. Ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι ἡ μητέρα, ποῦ ὑπεσχέθηκες νὰ ἐκχύνῃς εἰς τὰ στήθη της, κάθε σου θλίψι καὶ χαρά; .. Ἂς μὴ παραπονοῦμαι ὅμως πολὺ μαζί σου· πταίω ἐγὼ ποῦ δὲν σε 'ρώτησα ποτέ, ἐν ᾧ σ' ἔβλεπα σὲ τέτοια κατάστασι. Πάσχεις, Παῦλέ μου, ἔπρεπε νὰ το ἐννοήσω... Ὅλην αὐτὴ τὴ μεταβολὴ ποῦ βλέπω, δὲν ἠμποροῦσε νὰ προξενήσῃ δεκαπέντε ἡμερῶν μελέτη, καθὼς πιστεύουν ὅλοι ἐδῶ-μέσα καὶ ἐπίστευα ἕως τώρα καὶ ἐγώ... Ἀλλὰ θὰ μου ἐξομολογηθῆς! θὰ μ' ἐμπιστευθῆς! Δὲν πιστεύω νὰ θέλῃς νὰ με τιμωρήσῃς διὰ τὴν τύφλωσίν μου μὲ τὴν σιωπήν, ποῦ φαίνεσαι ἀπορασισμένος νὰ κρατήσῃς...

— Τί θέλετε νὰ σας 'πῶ;

— Θέλω νὰ μου 'πῇς τί σε ἀναγκάζει νὰ φύγῃς ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διὰ παντός.

— Ἔχω καὶ ἐγὼ τὸ μυστικόν μου καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ το προφέρω ποτέ. Μή, μὴν κοπιάζετε! Οὔτε εἰς τὸ Θεὸ τὸν ἴδιον δὲν θα ἐξωμολογούμην..

— Δὲν πιστεύω νὰ ἦνε τόσον τρομερὸν τὸ μυστικὸν ἑνὸς νέου εἰκοσαετοῦς, ποὺ μου φαίνεται τρυφερώτερος καὶ ἀγαθώτερος ἀπὸ μίαν κόρην.

— Καὶ ἐν τούτοις! Ἂν εἶχα τὴν ἀφροσύνην νὰ ὁμιλήσω... συλλογισθῆτέ το.... θὰ σηκωθοῦν ἡ τρίχες σας ἂν το ἀκούσετε, ὅπως σηκώνουνται ἡ δικές μου ὅταν τὸ σκέπτουμαι.

— Μιλεῖς μὲ πολλὴν ἀποφασιστικότητα... ἡσύχασε, δὲν δοκιμάζω νὰ σ' ἐξαναγκάσω εἰς ἐκμυστηρεύσεις. Θὰ το ἔκαμνες μόνος σου εὐχαρίστως ἂν μ'ἀγαποῦσες πραγματικῶς,ὅπως μοῦ εἶπες τόσες φορές... ἀλλὰ δεν μ' ἀγαπᾷς...

— Σᾶς ἀγαπῶ, κυρία, σᾶς ἀγαπῶ...

— Ἀδιάφορον, ἀρκεῖ ὅτι σ'ἀγαπῶ ἐγώ. Αὐτή μου ἡ ἀγάπη μὲ ἀναγκάζει νὰ κάμω μαζί σου μίαν συνθήκην. Ἔλα, μή μου 'πῇς τὸ μυστικό σου, δός μου μόνον μίαν γενικὴν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ. Μή μου 'πῇς λεπτομερείας, μή μου ὀνομάσῃς ὡρισμένα πρόσωπα, μή μου διηγηθῆς γεγονότα. Πέ μου μόνον ἀπάνου-κάτου τί εἴδους θλίψις σὲ πιέζει; Σοῦ ὑπόσχομαι ὅτι δὲν θὰ σ' ἐρωτήσω

περισσότερα· 'πέ μου, πῶς ὀνομάζεται τὸ πάθος ποῦ τήκει τὸ σῶμά σου καὶ τὴ ψυχή σου;...

— 'Ονομάζεται *δυστυχία*.... μὲ ἄλλο ὄνομα δέν το ὁρίζετε ἀκριβῶς. Γενικὴν ἰδέαν θέλετε; μάλιστα, εἶνε εὐκολώτατον νά σας δώσω: Δὲν ὑπάρχει πλάσμα ποῦ νά το κατέτρεξε τόσον ἡ φύσις καὶ ἡ μοῖρα. 'Ο ὀργανισμός μου εἶνε ἀσθενὴς προκειμένου περὶ θελήσεως, καὶ ἰσχυρὸς προκειμένου περὶ αἰσθήματος... 'Αγαπῶ, καὶ ὅμως δὲν ἔχω καμμίαν ἐλπίδα. Δὲν ἔκαμα τίποτα, καὶ ὅμως ἔχω τὰς βαρυτέρας τύψεις τῆς συνειδήσεως. 'Η ζωή μου κατήντησε μαρτύριον. Νά! Ἔχετε ἀνάγκην νὰ κούσετε καὶ ἄλλα ἀκόμη, διὰ νὰ με οἰκτίρετε, ὡς τὸ δυστυχέστερον τῶν πλασμάτων;

— Ὄχι... ὄχι... Μόνον μίαν ἐρώτησιν θά σου κάμω καὶ ἂς ἦνε παρὰ τὴν συνθήκην μας. Προβαίνω χωρὶς περιφράσεις. Αὐτὸς ὁ ἔρως, ὁ πλήρης τύψεων καὶ ἄνευ ἐλπίδων, μήπως τυχὸν ἔχῃ ἀντικείμενον τὴν Λουκίαν Χρυσοῦ;

— Τότε θὰ ἦτο ἄνευ τύψεων καὶ πλήρης ἐλπίδων. Διατί ἐρωτᾶτε; μήπως γιατὶ μὲ εἴδατε μιὰ φορὰ νὰ της κρατῶ τὸ χέρι καὶ νὰ της μιλῶ ἀπὸ πολὺ κοντά;.. 'Απατηθήκατε... 'Εκείνη ποῦ ἀγαπῶ ἐγὼ τὴν γνωρίζω πολὺ πρὶν τῆς Λουκίας Χρυσοῦ... καὶ τόσον ἀπέχει αὐτὴ ἀπὸ ἐκείνην ὡς πρὸς τὴν ὡραιότητα καὶ τὰς ἀρετάς, ὅσον καὶ ὁ στιγμιαῖος ἔρως ποῦ ἔδειξα πρὸς τὴν Λουκίαν, ἀπὸ τὸ αἴσθημα τὸ βαθὺ καὶ αἰώνιον, ποῦ τρέφω διὰ τὴν ἄλλην.

— Εἶνε εὐτυχὴς αὐτὴ ἡ ἄλλη;

— Παραβαίνετε τὴν συνθήκην...

— Ἔχεις δίκηο· δὲ θέλω νὰ μάθω περισσότερα. Μοῦ φθάνει ὅ τι ἄκουσα, γιὰ νὰ σου δώσω τὴ συμβουλή μου... Μὴ χαλνᾷς ἔτσι τὸ πρόσωπό σου! ὁ σκοπός μου δὲν εἶνε νὰ κλονίσω τὴν ἀπόφασί σου... τὸ χρέος μου μόνον θὰ κάμω. Φύγε μέν, ἄκουσον δέ: 'Ο πατέρας σου εἶνε διατεθειμένος νὰ ἐπιδοκιμάσῃ κάθε σου ἀπόφασιν... Νὰ την νυμφευθῇς!»

'Ο Παῦλος ἀπέστρεψεν τὴν κεφαλὴν μὲ πικρὸν μειδίαμα· χωρὶς δὲ νὰ τενίσῃ τὴν μητρυιάν του, ἀπήντησε μὲ φράσιν, πικροτέραν τοῦ μειδιάματος:

« Εἶμαι μικρὸς ἀκόμη, κυρία μου, πολὺ μικρὸς ἀκόμη!

— Μικρός! εἴκοσι ἐτῶν νέων καὶ μὲ τόσην ἀνάπτυξιν μάλιστα εἶνε μικρὸς ἀκόμη;

— Ἔχω λόγους νὰ φρονῶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Δὲν κάμνουν καλὰ ὅσοι ὑπανδρεύονται τόσον νέοι.

— 'Αλλὰ καὶ ὁ πατέρας σου τόσον νέος ὑπανδρεύθη.

— Αὐτὸν ἀκριβῶς ἔχω ὑπ' ὄψιν μου... περὶ αὐτοῦ ὁμιλῶ. Ὅλα τὰ κακά, τὰ θλιβερὰ ἀποτελέσματα πρωΐμου γάμου τὰ βλέπω τόρα εἰς ἐμέ. Φαντάζεσθε ὅτι δὲν θὰ ἤμουν τόσον δυστυχής, ἂν δὲν ἐνυμφεύετο τόσον νέος ὁ πατέρας μου;

— Δὲν φαντάζομαι τίποτα. Ὑπάρχουν ἄρά γε λόγοι φυσικοί;

— Ὄχι, κοινωνικοί...

— Κοινωνικοί; Μὰ πῶς; εἶνε δυστύχημα νὰ ἔχῃ ἕνας υἱὸς τὸν πατέρα του νέον πάντοτε καὶ ἄκμαῖον, ζωηρὸν προστάτην καὶ φίλον; Ἡ μήπως ἤθελες καλλίτερα νὰ εἶχες τόρα ἕνα πατέρα γέροντα καὶ ἀνίκανον εἰς κάθε συμβουλήν, ἀσθενικὸν καὶ μεμψίμοιρον, ὅπως τὸν εἶχα τόρα ὕστερα ἐγώ, ἐμπόδιον εἰς κάθε σου πρᾶξιν, εἰς κάθε λύπην εἰς κάθε σου φαιδρότητα....

— Αὐτὴ εἶνε ἡ φύσις... μάλιστα, ἔτσι ἤθελα τὸν πατέρα μου! Ὅταν ἤθελε χάσει τὰς δυνάμεις του ἐκεῖνος, νὰ τας κληρονομήσω ἐγώ. 'Αλλά... πατὴρ καὶ υἱὸς νὰ ἔχουν συγχρόνους δυνάμεις, συγχρόνους ὁρμάς, νὰ φαίνωνται ὁμήλικες, νὰ συναντῶνται ἀντίπαλοι εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, εἶνε. σᾶς βεβαιῶ, ἐκ τῶν δυστυχεστέρων συναντήσεων!

— 'Εκφράζεσαι πολὺ σύντομα καὶ πολὺ σκοτεινά. Δὲν εἰμπορῶ νὰ ἐννοήσω τὴν φιλοσοφίαν σου.

— Δὲν εἶνε φιλοσοφία ἀφῃρημένη... Εἶνε πεῖρα ποῦ μού την ἐδίδαξε καρδία αἰωνίως αἱμάσσουσα... ἡ ἰδική μου. 'Αλλοίμονον εἰς τοὺς υἱοὺς νέων πατέρων, ὅταν 'πεθάνῃ ἡ μητέρα των.

— Διατί νέων; δὲν εὑρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μὲ τὰ ἄλλα ὀρφανά;

— Ὄχι, κυρία. Αὐτοὶ τρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ ποκτήσουν μητρυιάν, ἡ ὁποία...

— 'Η ὁποία;.... 'Εμπρός, τί στέκεσαι; πῶς μὲ βλέπεις ἔτσι; Ἄ, Παῦλε ἤλθαμεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ συμπέρασμα. 'Αμ ἔπρεπε νὰ το ἐννοήσω ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ αὐτό σου τὸν ἀπότομο τρόπο, ἀπὸ τὸ ξηρό σου αὐτὸ *κυρία*... Ἔχεις παράπονα ἐναντίον μου! Ἔλα, τί στέκεσαι;... Τί ἤθελες νὰ πῇς;»

'Ο Παῦλος κατεβίβασε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπήντησεν:

« Ἤθελα νὰ εἴπω, κυρία μου, ὅτι δὲν εἶνε κακαὶ μητρυιαὶ μόνον ἐκεῖναι αἱ κακότροποι καὶ σκληραὶ ποῦ δέρνουν καὶ ἀφίνουν νηστικὰ τὰ παιδιὰ τῶν ἀνδρῶν των, ποῦ τὰ μισοῦν ὅσο ἀγαποῦν τὰ δικά των. Αἱ μητρυιαὶ τῶν παραμυθιῶν δὲν εἶνε τόσο φοβεραὶ ὅσον κάτι ἄλλαι, μὲ πολλὴν ἀγάπην καὶ μὲ πολλὴν τρυφερότητα, τὰς ὁποίας ξεύρω ἐγώ. Πιστεύσατέ με. Κάθε μητρυιὰ εἶνε κακή. Ὅλες ἔγειναν διὰ νὰ βασανίζουν, οὕτως ἢ ἄλλως, τὰ ὀρφανὰ τῶν ἀνδρῶν των...»

'Εσιώπησε καὶ περιέμεινεν ἀπάντησιν. Σιγὴ ἄκρα. 'Ανήγειρε τοὺς ὀφθαλμούς... Ἡ ἀπέναντι ἕδρα ἦτο κενή... 'Εστράφη πρὸς τὴν θύραν καὶ μόλις εἶδε τὴν ἄκραν τῆς βαθυκυάνου ἐσθῆτος τῆς μητρυιᾶς του ἐξερχομένης ταχέως ἀλλ' ἀθορύβως.

Ἔφερε τὴν παλάμην ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὡσεὶ τόρα μόλις συνερχόμενος... Ἔφυγε! τί νὰ τῇ εἶπεν ἐν τῇ κακῇ του στιγμῇ; Μὲ ποῖον πεῖσμα, μὲ ποῖον παράπονον ὡμίλει;.. 'Οποία φοβερὰ ἐξομολόγησις, ἐν τῇ συγχύσει τῶν φρενῶν του, νὰ ἐξέφυγε τῶν χειλέων του; Τί εἴδους συγκίνησιν ἠθέλησε νὰ ποκρύψῃ ἡ 'Ερμινία, τραπεῖσα οὕτως ἀποτόμως εἰς φυγήν;... Μήπως;... ὦ τῆς φοβερᾶς εὐτυχίας! 'Αλλὰ μήπως ἦτο ἀδύνατον; Εἰς τὴν νεότητα ὅλα εἶνε δυνατὰ καὶ ὑπάρχουσι τόσων εἰδῶν ἀθέμιτοι ἔρωτες!

'Η σκέψις του ἦτο ἱερόσυλος καὶ ἐν τούτοις ἐξηκολούθει νὰ τον βασανίζῃ. Αὐτὴν ἔστρεφε, παραφερόμενος ὑπὸ τὸν ἐγκληματικοῦ του πάθους, ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἄνευ τύψεως, ἕως οὗ ὁ κώδων ἤχησε τὴν ὥραν τοῦ γεύματος.

'Εξῆλθε νὰ καταβῇ εἰς τὸ ἑστιατήριον, ὅταν εἰς τὸν διάδρομον συνήντησε τὴν κυρίαν Ἕλλιοτ, ἐξερχομένην τοῦ δωματίου τῆς ἀδελφῆς του. 'Αμφοτέρως συνηντήθησαν τὰ βλέμματά των· πλὴν ὁ νέος ἔμεινεν αἴφνης ἐμβρόντητος. Τὸ νῆμα τῆς ἱεροσύλου σκέψεως ἐκόπη καὶ ἤκουσεν ἕνα ἰσχυρὸν κλονισμὸν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. Ὅλαι αἱ 'Ερινύες τοῦ Ἅδου ἐφάνησαν πρὸ αὐτοῦ, πάλλουσαι τὰς ἀνημμένας των δᾷδας, εἰς τὸ βλέμμα τῆς γυναικὸς τὸ βαθύ, τὸ ἐπίμονον ὑπὸ τὰ κρύσταλλα τῶν χρυσῶν της διοπτρῶν. 'Η Τύψις παρίστατο πρὸ αὐτοῦ ἐνσωματωμένη ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν μορφὴν τῆς 'Ελβετίδος παιδαγωγοῦ. Αὐτὴ μόνη ἦτο ἱκανὴ νὰ μαντεύσῃ τὰς σκέψεις του καὶ αὐτῆς τὸ βλέμμα ἐδύνατο νὰ ἐγκλείῃ ὅλην τὴν εὐγλωττίαν τῆς σιγῆς της...

Δὲν ἀπήντησεν εἰς τὸν χαιρετισμόν της, ἀλλ' ἐστράφη ὀπίσω, ὡσεὶ λησμονήσας κάτι τί, καὶ πλήρης φρίκης εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

'Η συναίσθησις τὸν κατεσύντριψε καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς καθέδρας του ἐξηντλημένος, ἀδρανής. Τὰς ὑποληφθείσας δυνάμεις συνεκέντρωσεν εἰς τὴν δεξιάν του χεῖρα, μεθ' ἧς ἔλαβε καὶ ἔκρουσε μανιωδῶς τὸν κωδωνίσκον του. Εἰς τὴν ὀργίλην ταύτην κρουσιν ἔτρεξε μία ὑπηρέτρια μὲ ὕφος ἔντρομον, ὡς περιμένουσα ἐπιπλήξεις. 'Αλλὰ τοὐναντίον ἡ φωνὴ τοῦ Παύλου ἦτο ἤρεμος, ὡς ἀσθενοῦς:

« Πές κάτου ὅτι δὲν θὰ καταιβῶ στὸ τραπέζι, γιατί μοῦ πονεῖ τὸ κεφάλι.

— Τὸ ἴδιο μὲ διέταξε καὶ ἡ κυρία. »

Ἕπεται συνέχεια. Γρηγοριος Ξενοπουλος

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ

Ἐκ τῆς ἄρτι ἐκδοθείσης ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀδαμάντιος Κοραῆς» περισπουδάστου συγγραφῆς τοῦ κ. Δ. Θερειανοῦ ἀνατυποῦμεν τὸν γλαφυρώτατον ἐπίλογον:

'Ολίγαις ἡμέραις πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ πέμπτου καὶ ὀγδοηκοστοῦ τῆς ἡλικίας ἔτους ($^{25}/_{6}$ ἀπριλίου 1833,) μικρὸν μετὰ τὰς μεσονυκτίους ὥρας, ἐξέπνευσε τὸν βίον ὁ τὸν βίον ὅλον ἐκμοχθήσας καὶ κατατρίψας ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς παλιγγενεσίας τῶν 'Ελλήνων. «Σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ῥοπή»! Τῇ $^{6}/_{18}$ μαρτίου, περὶ τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, ὁπότε ἐλάμβανε συνήθως τὴν λιτὴν αὐτοῦ σίτησιν, κύψας ἀνισορρόπως εἰς τὰ κάτω, κατεπεσεν ἀπὸ τῆς ἕδρας αὐτοῦ καὶ ὑπέστη κατὰ τὴν πτῶσιν πάθημα ἐπώδυνον, ὑφ' οὗ ἐκακουχήθη ἐπὶ ἑννεακαίδεκα ἡμέρας τὸ ὑπὸ τοῦ σάλου σεσεισμένον καὶ ὑπὸ τοῦ γήρως τετρυχωμένον καὶ καταπεπονημένον αὐτοῦ σῶμα. 'Η πατρὶς ἦτο ἡ τελευταία λέξις, ἡ ἐκπορευθεῖσα ἐκ τῶν καθαρῶν τοῦ θνήσκοντος χειλέων· συγχρόνως δὲ ἀτενίσας τὸ ἀμαυρούμενον ὄμμα πρὸς τὴν ἐκεῖ που ἀνακρεμαμένην τοῦ Δημοσθένους εἰκόνα, ἀνέκραξεν ἐκεῖνος ἦτο ἄνθρωπος! Τὸ προσφιλὲς καὶ ἐπήρατον τῆς πατρίδος ὄνομα, καὶ θρηνῶν καὶ χαίρων, καὶ νοσῶν καὶ εὐφραινόμενος, εἶχε πάντοτε διὰ στόματος ὁ ζηλωτὴς τοῦ Δημοσθένους Κοραῆς, ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας μέχρι τῆς λοισθίας πνοῆς, πάντα δὲ ὅσα ἔλεξε καὶ ἔγραψε καὶ ἔπραξεν ὑπόκεινται τοῖς πᾶσι μνημεῖον ἀΐδιον ἀξιαγάστου πρὸς τὴν πατρίδα στοργῆς καὶ ὑποκαρδίου περὶ τὰ συμφέροντα τοῦ γένους θεραπείας· διὸ καὶ ἡ ἐν Τροιζῆνι τρίτη 'Εθνικὴ Συνέλευσις, τὸ κοινὸν ἑρμηνεύουσα φρόνημα, ἐξέφρασε τῷ 1827 πρὸς τὸν Κοραῆν πάνδημον εὐχαριστίαν ἐφ' αἷς ἐπεδαψιλεύσατο πρὸς τοὺς Ἕλληνας εὐεργεσίας.

Μνησθεὶς τοῦ Δημοσθένους κατὰ τὴν ὑστάτην τῆς ζωῆς ὥραν, ἀπέβλεψε περιπαθῶς πρὸς τὸν τελειότατον τῶν 'Ελληνικῶν ῥητόρων, ἔτι δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν εὐλόγιστον, μεγαλόφρονα καὶ φιλόπολιν πολιτικόν, οὗ τὸ φλογερὸν στόμα, μάτην πολλοὺς καὶ θερμοὺς ἐξήγγειλε καὶ ἐπόνησε λόγους τε καὶ πόνους ὅπως ἐκπυρώσῃ ἐγκαίρως τοὺς ὑπὸ νάρκης πεπηγότας 'Αθηναίους καὶ σώσῃ ἐκ τοῦ ἐπικρεμαμένου ὀλέθρου τὴν εἰς ὄλεθρον γοργῷ τῷ βήματι χωροῦσαν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς τῶν 'Ελλήνων μητροπόλεως. 'Εγγὺς τοῦ θανάτου ἀνεμνήσθη ὁ Κοραῆς τῶν μεγίστων καὶ ἐξαισίων ἀγώνων τοῦ θαυμασίου ἐκείνου ἀνδρός, ὅστις καὶ πρεσβεύων καὶ δημηγορῶν καὶ πολιτευόμενος, οὔτε τοῖς ἐχθροῖς τῆς 'Ελλάδος ἐγένετο πώποτε ὑποχείριος, οὔτε ἐν καιρῷ κινδύνου ἔπραξέ τι τοῦ δήμου ἀνάξιον, ἀλλ' ἀπεδείχθη ἀνέκαθεν τῆς πατρίδος εὐεργέτης καὶ τοῦ δικαίου ὑπέρμαχος καὶ πολλῶν καὶ καλῶν σύμβουλος, εἰς ἐπήκοον δυσηκόων, λογοφίλων, καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ ἔργα βαθυμοτάτων συμπολιτῶν· ὅστις καὶ ἐτριηράρχησε καὶ ἐχορήγησε καὶ ἄλλας ἀδρὰς χρημάτων εἰσφορὰς πολλάκις διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἐποιή-

σατο, τούτων δ' ἕνεκα καὶ ἐθαυμάσθη καὶ ἐστεφανώθη χρυσοῖς στεφάνοις ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων· ὅστις ἐπάλαισε κάλλιστα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπομιμνήσκων τόν τε Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμῖνα καὶ τὰς Πλαταιάς, καθ' ἣν χρόνου στιγμήν, αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις, τῆς ἀρχαίας ἀμνήμονες ἀρετῆς, ἔγεμον ἀργυρωνήτων προδοτῶν καὶ ἐξένιζον ἐν τοῖς ἰδίοις κόλποις τοὺς λυμεῶνας τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης, ἐφ' οὗ τῆς εἰκόνος ἐπέγραψαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸ ἐλεγεῖον

Εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμῃ, Δημόσθενες εἶχες,
Οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρχεν Ἄρης Μακεδῶν

καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ αἰσχροῦ καὶ πονηροτάτου τῶν τοῦ Ἀντιπάτρου ὑπασπιστῶν, Ἀρχίου τοῦ φυγαδοθήρου, ἀνεῖλεν ἑαυτὸν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ποσειδῶνος, τῷ ἐν Καλαυρείᾳ, ἔνθα κατέφυγεν «οὐ σωτηρίας δεόμενος ἀλλ' ὡς ἐλέγξων τοὺς Μακεδόνας», σὺν τῷ θανάτῳ δὲ τοῦ Δημοσθένους ἀπέθανον καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας τὰ ζώπυρα. Εὐτυχέστερος τοῦ μεγάλου ῥήτορος, ὁ μέγας Χῖος ἔζησεν ἱκανὸν χρόνον ἵνα ἴδῃ τέλος πάντων ἀναλάμπον καὶ πληρούμενον τὸ ποθεινότατον αὐτοῦ ἴνδαλμα, τὴν ἀπὸ στυγερωτάτης δουλείας ἐλευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἣν ὑπὲρ πάντα ἄλλον συνεβάλετο δι' ἀθανάτων συγγραφῶν καὶ ἀληθῶς δημοσθενείων παραινέσεων. Καὶ τί πλέον νὰ θαυμάσωμεν, τὴν ἀδροτάτην παιδείαν ἢ τὴν ἀξιοζήλωτον αὐτοῦ ἀρετήν, τὴν κριτικὴν εὐθυγνωσίαν καὶ φιλολογικὴν ἐπιστήμην, ἢ τὴν παῤῥησίαν, τὴν φιλομάθειαν, τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν φιλογένειαν;

«Ὁ βίος τοῦ Κοραῆ! (ἀνεφώνει πρὸ ἓξ καὶ πεντήκοντα ἐνιαυτῶν ὁ περίβλεπτος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Γενεύῃ, Πρεβώ.) Τοῖς Ἕλλησιν ἀπόκειται νὰ ἱστορήσωσι τὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅλως καθοσιωθέντα τοῦτον βίον. Δὲν θὰ ἐξαρθῇ ἄρα γε ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος φωνὴ εὐγνώμων καὶ εὐχάριστος;» «Ὁ Κοραῆς (ἔγραφεν ἕτερος καθηγητής, ὁ γάλλος Egger) προσωποποιεῖ αἰσίως τὴν νέαν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀναγέννησιν καὶ τὴν στενὴν τούτου συναφειαν πρὸς τοὺς θεσμούς, τὰ δόγματα καὶ τὰ ἤθη τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων». Ἀλλ' ἰδίως προσωποποιεῖ ὁ Κοραῆς τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν καὶ καλοκἀγαθίαν ἐν τῷ ἐμμελεστάτῳ ἀλλήλων συνδέσμῳ. Ἐδίδαξε τοὺς Ἕλληνας τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα τῇ πατρίδι, καὶ ἐκράτυνε διὰ τῶν ἔργων τὴν σωτήριον διδασκαλίαν του, διαφυλάξας δι' ὅλου τοῦ βίου ἀνέγκλητον καὶ καθαρὰν παντὸς ῥθόνου καὶ κολακείας τὴν προαίρεσιν, καταπολεμήσας τοὺς ἀλαζόνας, τοὺς σχολαστικούς, τοὺς δοξοκόπους, τοὺς ὑποκριτὰς καὶ τοὺς κόλακας, οἵτινες, κατὰ τὸ ἴδιον συμφέρον καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις πανταχοῦ «τὴν αὐτὴν ἀμίδα καὶ οἰνοχόην» ἔχουσι. Διέζησε πενίᾳ παρὰ πάντα τὸν βίον ὡς τῶν Ἑλλήνων οἱ ἄριστοι, ἀλλ' ὁποία μεγαλοπρέπεια, ὁποία μεγαλοφροσύνη ἐλανθανεν ἐν τῷ πενομένῳ ἐκείνῳ σώματι! Ἡ σύνοικος τοῦ Κοραῆ ἔνδεια, ἤγαγεν αὐτὸν πλέον ἢ ἅπαξ εἰς ὀδύνην καὶ ἀπελπισμόν, ἀλλ' οὐδέποτε οὐδαμῶς ἴσχυσε νὰ ἐξασθενώσῃ τὸ διακαῆον τὴν φιλόπατριν αὐτοῦ ψυχὴν πῦρ, οὐχὶ τὸ κοινὸν καὶ σύνηθες, ἀλλὰ τὸ κατὰ Πλάτωνα, θεῖον καὶ ἄφθιτον. Ἡ δὲ εὐχαριστία του ἦτο παντοτε ἐναμιλλος πρὸς τὸ μέγεθος τῆς φιλοπατρίας· διότι, φέρων ἐρασεὶ ἐν μνήμῃ ὅσας ἔτυχε παρὰ τῶν Γάλλων φιλοφροσύνας καὶ τιμάς, ἐφανέρωσεν ἣν ἠσθάνετο εὐγνωμοσύνην καὶ ἀντιρίλησιν διὰ τοῦ αὐτοποιήτου ἐπιγράμματος. «Ἀδαμάντιος Κοραῆς Χῖος ὑπὸ ξένην μὲν ἴσα δὲ τῇ φυσασῃ μ' Ἑλλάδι περιλημένην γῆν τῶν Παρισίων κεῖμαι.»

Ἀλλ' οὐχὶ μόνον οἱ Γάλλοι ἠγάπησαν καὶ ἐτίμησαν τὸν παρ' αὐτοῖς διατρίψαντα Κοραῆν. Γερμανοί, Ἄγγλοι, Ἑλβετοὶ καὶ ἄλλοι σοφοὶ ἄνδρες, ἰδίως ἐκ τῶν συγγραψάντων τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, μετὰ μεγίστης τιμῆς μνημονεύουσι πάντες ὁμοθύμως τοῦ Κοραῆ τὸ ὄνομα, μετὰ μεγίστων δὲ ἐγκωμίων ἀναφέρουσι τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ὑπ' ἐκείνου κατωρθώμενα. «Πρῶτος ὁ Κοραῆς (λέγει ὁ περικλεὴς τῆς φιλοσοφίας καθηγητής, Χριστιανὸς Βράνδης) διέπτυξε καὶ ἀσπαστὴν τοῖς πᾶσιν ἐποιήσατο τὴν ἰδέαν, ὅτι τῆς πολιτικῆς τῶν Ἑλλήνων ἀναγεννήσεως ἔδει νὰ προηγηθῇ ἡ ἀναγέννησις ἡ πνευματική· πρῶτος αὐτὸς ἐπέσκωψε τὴν τιτλομανίαν καὶ τὴν ματαιοφροσύνην τῶν ἱεραρχῶν καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ δι' ὅλου ἐμόχθησε τοῦ βίου ὅπως ἐπαναγάγῃ τοὺς ὑπὸ τῆς δουλείας τεταπεινωμένους ὁμογενεῖς εἰς τὰς παραδόσεις τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Διὰ τῶν παντοδαπῶν καὶ πλουσιοπαρόχων αὐτοῦ συγγραμμάτων, ἀνεζωπύρησεν ὁ Κοραῆς τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν φιλολογίαν τῶν Ἑλλήνων· τὰ ὑπὸ θερμοτάτης φιλοπατρίας ἐμπεπνευσμένα Προλεγόμενα αὐτοῦ καὶ αἱ ἐπιστολαί, καὶ πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτῶν, ἐπενήργησαν ἰσχυρότατα εἰς νοῦν τῶν Ἑλλήνων, ὡσανεὶ αὐτὸς ὁ σεβάσμιος πρεσβύτης διετέλει παρὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι καὶ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ ἠγωνίζετο ἐν μέσῳ τῶν Ἑλλήνων. Διὰ τοῦ Κοραῆ κατ' ἐξοχὴν ἐκρατύνθη καὶ ἐστερεώθη ἐν τῇ ἐθνικῇ τῶν Ἑλλήνων συνειδήσει τὸ μέγα καὶ γόνιμον δόγμα, ὅτι ἐκ μόνης τῆς παιδεύσεως ἔμελλε νὰ προέλθῃ ἡ ἐλευθερία· τοῦτο δὲ τὸ δόγμα παρώρμησεν ἔπειτα καὶ τὸν λόρδον Γύλφορδ εἰς τὴν ἰδίοις ἀναλώμασιν ἵδρυσιν Ἀκαδημίας ἐν Κερκύρᾳ καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν ἑλλήνων διδασκάλων.» — «Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς (γράφει ἕτερος Γερμανός, ὁ πολὺς Γερβῖνος, ἐν τῇ «Ἱ-

στορίᾳ τῆς Ἐννεακαιδεκάτης Ἑκατονταετηρίδος») προσήγαγεν ἐφ' ἑαυτὸν καὶ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὰ ὄμματα σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ὁπότε ἐβουλεύθη νὰ ἀφιερώσῃ τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ Κοραῆς ἀπεδείχθη μαντεῖον τῶν Ἑλλήνων. Ἀφ' ὅτου ἀνέγνω ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ τῶν Ἀνθρωποτηρητῶν τὸ περὶ Ἑλλάδος ὑπόμνημα, δι' οὗ ἐπειράθη νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἰδίας πατρίδος, μέχρι τῶν χρόνων τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὁπότε ἐξέδωκε τοῦ Ἀριστοτέλους τὰ Πολιτικὰ σὺν δὲ τούτοις καὶ τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ παραινέσεις πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οὐδαμῶς ἐπαύσατο ὁ Κοραῆς συμβουλεύων πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς ἔρωτα τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ, ὁμόνοιαν, φιλονομίαν καὶ καρτερίαν, γράφων ἀείποτε καὶ πολιτευόμενος ὡς ἀληθὴς πολίτης καὶ ὡς ἀληθὴς φιλόπατρις καὶ φιλόσοφος. Μετὰ πάσης δὲ προθυμίας καὶ ἐπιμελείας ἐσπούδασε νὰ ἐγχαράξῃ εἰς τῶν Ἑλλήνων τὰ στήθη τὴν πίστιν, ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος παλιγγενεσία ἔδει νὰ προοδοποιηθῇ διὰ τῆς πνευματικῆς, συνάμα δὲ ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποτελεσθῇ ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις καὶ νὰ μὴ ἐπακολουθήσῃ εἰς αὐτὴν ἡ πολιτική.» Καὶ ἕτεροι ὀνομαστοὶ Γερμανοὶ ἐπιστήμονες, ὁ Μάουρερ, ὁ τοῦ Γερβίνου μαθητὴς Μένδελσων Βαρθόλδυ καὶ ὁ Χέρτσβεργ ἀνακηρύττουσι μιᾷ φωνῇ τὸν Κοραῆν ἀρχιμύστην καὶ ἀρχιτέκτονα τῆς πνευματικῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος προπαρασκευῆς. «Διακαιόμενος ὑπὸ διαπύρου φιλοπατρίας (γράφει ὁ Μάουρερ ἐν τῷ προμνημονευθέντι πονήματι), διψῶν μαθήσεως ὅπως διὰ τῶν μεμαθημένων διδάξῃ ἔπειτα τὸ γένος, τὸ ὑπὸ τῆς ἀπαιδευσίας κακοδαιμονοῦν, ὁ ἄριστος οὗτος ἀνὴρ μετῴκησεν εἰς Παρισίους πρὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, αὐτόθεν δέ, ἐπὶ πεντήκοντα καὶ περιπλέον ἐνιαυτοὺς ἐδείκνυεν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τὴν ἀληθῆ ὁδόν, τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ἡμέρωσιν. Κατήρξατο τοῦ ἔργου ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης. Αἱ ἔνθεοι αὐτοῦ συγγραφαί, καταγοητεύσασαι καὶ παροξύνασαι τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν φιλομαθειαν σύμπαντος τοῦ ἑλληνικοῦ, ἐγένοντο παραίτιοι τῆς ἱδρύσεως νέων σχολείων καὶ βιβλιοθηκῶν καὶ τῆς ἐκδόσεως ἐφημερίδων, λεξικῶν καὶ ἄλλων κοινωφελῶν πονημάτων. Τοιούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ προητοίμασεν αὐτὸς ὁ Κοραῆς ὑπὲρ πάντα ἄλλον, τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τῆς ἀναγεννήσεως τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ πατρίδος.» Ὁ Μένδελσων Βαρθόλδυ διὰ μακροτέρων ἱστορῶν τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Κοραῆ ἀποκαλεῖ αὐτὸν ἀναμορφωτὴν τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας, πνευματικὸν πρωτοστάτην τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀνακαινιστήν. Ὁ δὲ καθηγητὴς Χέρτσβεργ, ἀποφαινόμενος (ἐν τῇ «ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀπονεκρώσεως τοῦ ἀρχαίου βίου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων») ὅτι ὁ Κοραῆς καὶ ὁ Καποδίστριας εἶναι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων οἱ κορυφαῖοι, ὑπερεγκωμιάζει τὴν τελεσιουργὸν παιδείαν, τὴν ἀρετήν, τὸ ἀγνότατον ἦθος καὶ τὸν παραδειγματικὸν τοῦ Κοραῆ βίον.

Ἐπὶ τέλους ὁ περὶ τοὺς ἐπαίνους φειδωλότατος, πρὸς τὰς μομφὰς δὲ ἀφειδέστατος ἄγγλος ἱστορικὸς Φίνλεῦ ὧδέ πως χαρακτηρίζει τὸν ἄνδρα. «Ὁ ἐκ Χίου Κοραῆς ὑπῆρξεν ὁ μέγας δημοτικὸς μεταρρυθμιστὴς τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ὁ νομοθέτης τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἐξοχώτατος ἀπόστολος τῆς θρησκευτικῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Ἀπεδείχθη στιβαρὸς ἀντίπαλος τῆς ὀρθοδόξου δεισιδαιμονίας, ἥτις ἐκινδύνευσε νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ τῆς φαναριωτικῆς δουλοφροσύνης, ἥτις ἐθεράπευσε τὴν τουρκικὴν δεσποτείαν. Ηὐπόρει δὲ καὶ πάντων τῶν προσωπικῶν χαρισμάτων, τῶν παρεχόντων κῦρος καὶ αὐθεντίαν εἰς τὴν διδασκαλίαν του· ἦτο ἀδιάφορος πρὸς τὸν πλοῦτον, τίμιος, ἐλευθέριος τὸ φρόνημα καὶ τὴν γνώμην, εἰλικρινῶς φιλόπατρις καὶ βαθύνους φιλόλογος καὶ κριτικός. Διῆλθε τὸν βίον ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς τῶν Ἑλλήνων ἐπιδόσεως. Ἤθλησεν ἄθλους οὐχὶ ἀνωφελεῖς· ἀνέπλασεν εὐμεθόδως τὴν γραφομένην γλῶσσαν, ἐνέσταξε δὲ καὶ εἰς τὰς φρένας τῶν Ἑλλήνων ἀρχὰς ἀκραιφνοῦς ἐλευθερίας καὶ καθαρᾶς ἠθικότητος. Τοσαύτην δὲ καὶ τηλικαύτην ἔσχε ῥοπὴν πρὸς τοὺς ἄνδρας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὥστε πᾶσα τῆς Ἑλλάδος ἱστορία θὰ ἦτο ἀτελής, ἂν παρελείπετο τὸ ὄνομα τοῦ πρωταγωνιστοῦ τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως Κοραῆ.»

Ἀλλ' ἀρκοῦσιν αἱ μαρτυρίαι αὗται. Συγκρινόμενος πρὸς τοὺς ἄλλους λογίους ἕλληνας παρίσταται ὁ Κοραῆς εἰς τὰς ὄψεις ἡμῶν ὡς ὑψικάρηνος καὶ βαθύῤῥιζος δρῦς, περιεστοιχισμένη κύκλῳ ὑπὸ δενδρυφίων ἀκλώνων, φυλλοῤῥοούντων καὶ πάσης σχεδὸν θαλερᾶς βλαστήσεως ἀπεψιλωμένων, εἴτε διὰ τῆς γῆς τὴν λυπρότητα εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν. Πρὸς τὴν ἀντίθεσιν δὲ ταύτην ἐκπεπληγμένος ὁ θεατής, καὶ διὰ τοῦ ὄμματος τῆς ψυχῆς εἰς τοῦ Κοραῆ ἀναβλέπων τὸ ὕψος, πάντως θὰ ἀναδοήσῃ τὸ ὁμηρικὸν ἐκεῖνο·

Οἴῳ πεπνῦσθαι· τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν.

Δ. Θερειανος

ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαμμαριὸν

Συνέχεια, ἴδε σ. 131

— Ἔστω· ἐσυλλογιζόμην ἂν εἰς τοὺς ἄλλους κόσμους ἔχουσιν οἱ κάτοικοί των στόμα. . . διότι τὰ φιλήματα! . . τὰ χείλη! . . . .

Οὕτω παρήρχοντο αἱ ὧραι, αἱ ἡμέραι, αἱ ἑβδομάδες, οἱ μῆνες ἐν ἑνότητι στενῇ πάντων τῶν διαλογισμῶν των, τῶν αἰσθήσεων, τῶν ἐντυπώσεων. Ὁ ἥλιος τοῦ Ἰουνίου ἔλαμπεν εἰς τὸ ἡλιοστάσιόν του, καὶ ἡ στιγμὴ τῆς ἀναχωρήσεως εἰς τὴν πατρίδα τῆς Ἰκλέας εἶχεν ἐπιστῇ. Κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἐποχὴν ἀπῆλθε μετὰ τοῦ πατρός της εἰς Χριστιανίαν.

Ὁ Ἔλπιστος τὴν παρηκολούθησε μετά τινας ἡμέρας. Ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων προὐτίθετο νὰ διατρέξῃ τὴν Νορβηγίαν μέχρι τοῦ φθινοπώρου καὶ νὰ ἐξακριβώσῃ αὐτόθι τὰς μελέτας, ὧν εἶχεν ἐπιληφθῆ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος περὶ τοῦ βορείου σέλους, μελέτας καὶ παρατηρήσεις λίαν ἐνδιαφερούσας αὐτόν, τὰς ὁποίας μόλις εἶχε προφθάσει ν' ἀρχίσῃ.

Ἡ διαμονὴ αὕτη ἐν Νορβηγίᾳ ὑπῆρξε συνέχεια τῶν ἡδυτάτων ὀνείρων. Ἡ ξανθὴ κόρη τοῦ Βορρᾶ περιέβαλλε τὸν φίλον της δι' αἴγλης γοητείας διηνεκοῦς, ἥτις ἴσως θὰ τὸν ἔκαμνε νὰ λησμονήσῃ διὰ παντὸς τὰ θέλγητρα τῆς ἐπιστήμης ἂν αὐτὴ ἡ ἰδία δὲν εἶχε, καθὰ εἴδομεν, κλίσιν ἀτομικήν, ὄρεξιν ἄσβεστον πρὸς τὴν μάθησιν. Τὰ πειράματα, ἅτινα ὁ ἀκαταπόνητος ἐρευνητὴς εἶχεν ἐπιχειρήσει περὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἠλεκτρισμοῦ τὴν ἐνδιέφερον ὅσον καὶ αὐτόν. Καὶ αὐτὴ ὡσαύτως ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὴν φύσιν τῶν μυστηριωδῶν φλογῶν τοῦ βορείου σέλους, αἵτινες τὴν ἑσπέραν πάλλονται εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐπειδὴ δὲ ἡ σειρὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Γεωργίου ἦγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ἀναβάσεως δι' ἀεροστάτου ὅπως προσεγγίσῃ καὶ παρατηρήσῃ τὸ φαινόμενον ἐν αὐτῇ τῇ πηγῇ του, καὶ αὐτὴ ἐπίσης ᾐσθάνθη τὴν ἰδίαν ἐπιθυμίαν. Προσεπάθησε νὰ τὴν ἀποτρέψῃ, διότι τὰ ἀεροναυτικὰ ταῦτα πειράματα δὲν εἶνε ἀκίνδυνα. Ἀλλὰ μόνη ἡ ἰδέα τοῦ νὰ συμμερισθῇ τὸν κίνδυνον θὰ ἤρκει ὅπως τὴν καταστήσῃ κωφὴν εἰς τὰς ἱκεσίας τοῦ ἀγαπητοῦ της. Μετὰ μακροὺς δισταγμοὺς ὁ Ἔλπιστος ἀπεφάσισε νὰ τὴν παραλάβῃ μετ' αὐτοῦ καὶ παρεσκεύασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Χριστιανίας ἀνάβασιν δι' ἀεροστάτου κατὰ τὴν πρώτην νύκτα καθ' ἣν ἤθελεν ἀναφανῇ τὸ βόρειον σέλας.

Ε'.

Τὸ βόρειον σέλας.

Αἱ διαταραχεῖς τῆς μαγνητικῆς βελόνης εἶχον ἤδη ἀναγγείλει τὴν παρουσίαν τοῦ σέλους πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ἡ ἐξόγκωσις τοῦ ἀεροστάτου δι' ἀερίου ὑδρογόνου καθαροῦ, ὅτε πράγματι ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸ βόρειον μαγνητικὸν μέρος ὁ ἰδιάζων ἐκεῖνος χρυσοπράσινος διαφανὴς χρωματισμός, ὅστις εἶνε πάντοτε τὸ ἀσφαλὲς γνώρισμα βορείου σέλους. Μετά τινας ὥρας αἱ προπαρασκευαὶ ἐπερατώθησαν. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ὁλοσχερῶς ἀπαλλαγεῖσα ἀπὸ παντὸς νέφους ἦτο διαυγεστάτη, τὰ ἄστρα ἐσπινθήριζον εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐν τῷ μέσῳ βαθείας σκοτίας νυκτὸς ἀσελήνου, μετριαζομένης μόνον κατὰ τὸ βόρειον μέρος ὑπὸ φωτὸς ἱλαροῦ ἀνυψουμένου ἐν εἴδει τόξου ὑπεράνω ἀμαυροῦ τμήματος κύκλου, ἐξακοντίζοντος δὲ εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀτμοσφαίρας γλώσσας ἐρυθρὰς καὶ ὑποπρασίνους, αἵτινες ἐφαίνοντο οἱονεὶ παλμοὶ ζωῆς ἀγνώστου. Ὁ πατὴρ τῆς Ἰκλέας, ὅστις παρίστατο κατὰ τὴν ἐξόγκωσιν τοῦ ἀεροστάτου, οὐδόλως ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ θυγάτηρ του ἔμελλε καὶ αὐτὴ νὰ συναπέλθῃ· ἀλλὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἡ νεᾶνις εἰσῆλθεν εἰς τὸ σκαφίδιον ὡς νὰ ἤθελε δῆθεν νὰ τὸ ἐπισκεφθῇ· ὁ Ἔλπιστος ἐποίησε σημεῖόν τι καὶ τὸ ἀερόστατον ἀνυψώθη βραδέως, μεγαλοπρεπῶς ὑπεράνω τῆς πόλεως τῆς Χριστιανίας, ἥτις ἐφάνη φωτιζομένη ὑπὸ μυριάδων φώτων κάτωθεν τῶν δύο ἐναερίων ταξειδιωτῶν, σμικρυνομένη βαθμηδὸν καθόσον ἐβυθίζετο εἰς τὴν ζοφερὰν σκοτίαν.

Μετ' ὀλίγον τὸ ἀερόστατον παραφερόμενον ὑπὸ ἀναβάσεως πλαγίας ἵπτατο ἄνωθεν ζοφερῶν πεδιάδων, αἱ δὲ ὠχριῶσαι λάμψεις ἐξηφανίσθησαν. Ὁ θόρυβος τῆς πόλεως εἶχε συγχρόνως ἀπομακρυνθῆ, σιγὴ δὲ βαθεῖα, ἡ ἀπόλυτος σιγὴ ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὰ ὕψη περιεκάλυπτε τὸ ἐναέριον σκάφος. Συγκεκινημένη ἐκ τῆς σιγῆς ταύτης τῆς ἀπαραβλήτου, ἴσως δὲ κυρίως καὶ ἐκ τοῦ πρωτοφανοῦς τῆς θέσεώς της ἡ Ἰκλέα συνωθεῖτο πρὸς τὸ στῆθος τοῦ τολμηροῦ ἐραστοῦ της. Ἀνήρχοντο ταχέως. Τὸ βόρειον σέλας ἐφαίνετο κατερχόμενον καὶ ἐξετείνετο ὑπὸ τοὺς ἀστέρας ὡς κυματίζον ὕφασμα πορφυρόχρυσον, ἐφ' οὗ διατρέχουσιν ἠλεκτρικαὶ ῥιπιάσεις. Τῇ βοηθείᾳ μικρᾶς σφαίρας ἐκ κρυστάλλου ἐμπεριεχούσης λαμπυρίδας ὁ Ἔλπιστος παρετήρει τὰ ἐργαλεῖά του καὶ κατέγραφε τὰς ἐνδείξεις των τὰς ἀναλογούσας πρὸς τοὺς βαθμοὺς τοῦ ὕψους εἰς ὃ ἀνήρχοντο. Τὸ ἀερόστατον ἐξηκολούθει ν' ἀνέρχηται. Ὁποία ἄμετρος χαρὰ διὰ τὸν ἐρευνητήν! Μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἔμελλε νὰ ὑψωθῇ μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ βορείου σέλους, ἔμελλε νὰ τύχῃ ἀπαντήσεως εἰς τὸ πρόβλημα περὶ τοῦ ὕψους τοῦ

Η ΑΝΟΙΞΙΣ
Εἰκὼν Σ. Βάγνερ.

σέλους, εἰς μάτην προταθὲν παρὰ τόσων φυσιοδιφῶν καὶ πρὸ πάντων παρὰ τῶν προσφιλῶν του διδασκάλων, τῶν δύο μεγάλων « ψυχολόγων καὶ φιλοσόφων » Ἔρστεδ καὶ Ἀμπέρ.

Ἡ συγκίνησις τῆς Ἰκλέας εἶχε κατευνασθῆ. « Φοβεῖσαι λοιπόν ; τὴν ἠρώτησεν ὁ φίλος της Τὸ ἀερόστατον εἶνε ἀσφαλές. Δὲν ὑπάρχει καθόλου φόβος δυστυχήματος. Τὸ πᾶν εἶνε ὑπολογισμένον. Θὰ κατέλθωμεν μετὰ μίαν ὥραν. Δὲν ὑπάρχει οὔτε σκιὰ ἀνέμου.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις, ἐνῷ ἀνταύγεια οὐράνιος τὴν ἐφώτιζε διὰ διαφανοῦς ῥοδίνης λάμψεως· ἀλλ' εἶνε τόσον παράδοξον, τόσον ὡραῖον, τόσον θεῖον! . . Εἶνε τόσον μέγα δι' ἐμὲ τὴν τόσον μικράν! Πρὸς στιγμὴν ἐφρικίασα... Μοὶ φαίνεται ὅτι σὲ ἀγαπῶ περισσότερον παρὰ ποτέ.....

Καὶ περιβάλλουσα τὸν τράχηλόν του διὰ τῶν βραχιόνων της τὸν ἠσπάσθη περιπαθῶς σφίγγουσα αὐτόν, ἐπὶ μακρόν, ἀτελευτήτως.

Τὸ μονήρες ἀερόστατον ἐταξειδευεν ἐν σιγῇ

εἰς τὰ ἐναέρια ὕψη, σφαῖρα ἐξ ἀερίου διαφανὴς ἐμπεριεχομένη ἐντὸς λεπτοῦ περιβλήματος ἐκ μεταξῆς, τοῦ ὁποίου διεκρίνοντο ἐκ τοῦ σκαφιδίου αἱ κάθετοι ζῶναι αἱ συνενούμεναι παρὰ τὴν κορυφὴν μὲ τὸ κύκλον τῆς ἐπιστομίδος, ἐνῷ εἰς τὸ κατώτερον μέρος ἐφαίνετο εὐρὺ ἄνοιγμα διὰ τὴν ἀραίωσιν τοῦ ἀερίου. Ἡ ἀμυδρὰ λάμψις ἡ καταπίπτουσα ἐκ τῶν ἀστέρων, περὶ ἧς λαλεῖ ὁ Κορνήλιος, θὰ ἤρκει καὶ μόνη καὶ ἐν ἐλλείψει τῆς ἀνταυγείας τοῦ βορείου σέλαος, ὅπως καταστήσῃ εὐδιάκριτον τὸ σύνολον τοῦ ἀεροπόρου σκάφους. Τὸ σκαφίδιον τὸ κρεμάμενον ἐκ τοῦ δικτύου τοῦ περικαλύπτοντος τὴν μεταξίνην σφαῖραν ἦτο προσδεδεμένον δι' ὀκτὼ σχοινίων στερεῶν συνερραμμένων ἐντὸς τῆς καλάθου καὶ διερχομένων ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἀεροναυτῶν Ἡ σιγὴ ἦτο βαθεῖα, σοβαρά· θὰ ἐδύνατό τις ν' ἀκούσῃ τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας των. Καὶ οἱ τελευταῖοι κρότοι τῆς γῆς εἶχον ἐξαφανισθῆ. Ἐταξείδευον εἰς ὕψος πέντε χιλιάδων μέτρων μετὰ ταχύτητος ἀγνώστου, καθότι ὁ ὑψηλότερον πνέων ἄνεμος παρέφερε τὸ ἐναέριον σκάφος χωρὶς νὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἐλαχίστην πνοὴν οἱ ἐν τῷ σκαφιδίῳ, ἀφοῦ τὸ ἀερόστατον ἦτο βεβυθισμένον εἰς τὸν κινούμενον ἀέρα ὡς ἁπλοῦν μόριον, σχετικῶς ἀκίνητον ἐντὸς τοῦ παραφέροντος αὐτὸ ῥεύματος. Μόνοι κάτοικοι τῶν ὑπερτάτων ἐκείνων χωρῶν οἱ δύο ἡμέτεροι ταξειδιῶται ἐνετρύφων εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἄκρας εὐδαιμονίας, ἣν οἱ ἀεροναῦται γινώσκουσιν ἀφοῦ ἀναπνεύσωσι τὸν ζωηρὸν καὶ ἐλαφρὸν ἐκεῖνον ἀέρα, ἀφοῦ ἀρθῶσι ὑπεράνω τῶν ταπεινῶν χωρῶν καὶ λησμονήσωσιν ἐν τῇ σιγῇ ἐκείνῃ τοῦ ὑπεργήινου διαστήματος πασαν χυδαιότητα τῆς ἐπιγείου ζωῆς· ὑπὲρ πάντας δὲ τοὺς προηγηθέντας ἐξετίμων αὐτοὶ καὶ συνησθάνοντο τὸ θέλγητρον τῆς ἐξαιρετικῆς των θέσεως, διπλασιάζοντες, δεκαπλασιάζοντες αὐτὸ διὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἰδίας αὐτῶν εὐδαιμονίας. Ἐλάλουν ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ὡς νὰ ἐφοβοῦντο μὴ ἀκουσθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων καὶ ἴδωσιν ἐξαφανιζομένην τὴν μαγικὴν γοητείαν, ἥτις ἐκράτει αὐτοὺς μετεώρους πλησίον τοῦ οὐρανοῦ . . . Ἐνίοτε αἰφνίδιοι λάμψεις, ἀκτῖνες τοῦ βορείου σέλαος ἔφθανον μέχρις αὐτῶν, ἔπειτα τὸ πᾶν ἐβυθίζετο πάλιν εἰς σκοτίαν ζοφερωτέραν καὶ μᾶλλον ἀνεξερεύνητον.

Ἐταξείδευον οὕτω ἐν τῇ ἀστροφεγγεῖ των ῥέμβῃ, ὅτε κρότος τις αἰφνίδιος ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα των ὡς ὑπόκωφος συριγμός. Ἠκροάσθησαν· ἔκυψαν πρὸς τὰ κάτω τοῦ σκαφιδίου ἔτειναν τὸ οὖς. Ὁ κρότος αὐτὸς δὲν προήρχετο ἐκ τῆς γῆς. Μήπως ἦτο ἠλεκτρικὸς ψίθυρος τοῦ βορείου σέλαος; Μήπως ἦτο μαγνητική τις θύελλα εἰς τὰ ὕψη; Ἀστραπαὶ ἐφαίνοντο προερχόμεναι ἐκ τοῦ βάθους τοῦ ἀχανοῦς, περικαλύπτουσαι αὐτοὺς καὶ ἐξαφανιζόμεναι. Ἠκροάσθησαν ἐναγωνίως. Ὁ κρότος ἦτο πλησίον αὐτῶν... Προήρχετο ἐκ τοῦ ἀερίου διαφεύγοντος ἐκ τοῦ ἀεροστάτου . . .

Εἴτε διότι ἡ ἐπιστομὶς εἶχεν ἀνοιχθῆ ἀφ' ἑαυτῆς, εἴτε διότι μὲ τὰ κινήματά των εἶχον σύρει βιαίως τὸ σχοινίον, τὸ ἀέριον διέφευγεν.

Ὁ Ἔλπιστος ἐνωρὶς ἐννόησε τὴν αἰτίαν τοῦ ἀνησυχητικοῦ ἐκείνου κρότου, ἀλλὰ τὴν ἐννόησε μετὰ τρόμου, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ κλεισθῇ ἡ ἐπιστομίς. Παρετήρησε τὸ βαρόμετρον, τὸ ὁποῖον ἤρχισε πάλιν ν' ἀνέρχηται βραδέως. Ὥστε τὸ ἀερόστατον κατήρχετο ἤδη. Καὶ ἡ πτῶσις ἡ κατ' ἀρχὰς βραδεῖα ἀλλ' ἄφευκτος ἔμελλε νὰ γείνῃ ταχυτέρα κατὰ μαθηματικὴν ἀναλογίαν. Ἐπισκοπῶν τὴν ὑπ' αὐτὸν ἔκτασιν εἶδε τὰς φλόγας τοῦ βορείου σέλαος ἀντανακλωμένας εἰς τὸ διαυγὲς κάτοπτρον ἀπεραντου λίμνης.

Τὸ ἀερόστατον κατήρχετο μετὰ ταχύτητος καὶ ἀπεῖχε μόνον τρισχίλια μέτρα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους. Διατηρῶν κατὰ τὸ φαινόμενον πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀταραξίαν, ἀλλ' ὅμως μὴ πλανώμενος ποσῶς ὡς πρὸς τὴν ἐπικειμένην καταστροφὴν ὁ ἀτυχὴς ἀεροναύτης ἔρριψεν ἀλληλοδιαδόχως κάτω τοὺς δύο ἀπομένοντας σάκκους τοῦ ἔρματος, τὰ σκεπάσματα, τὰ ἐργαλεῖα, τὴν ἄγκυραν καὶ ἐκένωσε τὸ σκαφίδιον· πλὴν ἡ ἀνεπαρκὴς αὕτη ἐλάφρυνσις εἰς ἄλλο τι δὲν ἐχρησίμευσε εἰμὴ νὰ ἀναχαιτίσῃ πρὸς στιγμὴν τὴν κεκτημένην ταχύτητα. Κατερχόμενον ἢ μᾶλλον πῖπτον νῦν μετὰ ταχύτητος ἀνηκούστου τὸ ἀερόστατον ἔφθασε ταχιστα εἴς τινας ἑκατονταδας μέτρων μόνον ὑπεράνω τῆς λίμνης. Σφοδρὸς ἄνεμος ἤρχισε νὰ πνέῃ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν καὶ νὰ συρίζῃ παρὰ τὰ ὦτά των.

Τὸ ἀερόστατον περιεδινήθη περὶ ἑαυτὸ ὡσεὶ παραφερόμενον ὑπὸ σίφωνος. Αἴφνης ὁ Γεώργιος Ἔλπιστος ᾐσθάνθη βίαιον ἐναγκαλισμὸν καὶ μακρὸν φίλημα ἐπὶ τῶν χειλέων: « Διδάσκαλέ μου, Θεέ μου, Σύμπαν μου, σὲ ἀγαπῶ ! » ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις. Καὶ παραμερίζουσα δύο σχοινία ἐκρημνίσθη εἰς τὸ ἀχανές.

Τὸ ἀερόστατον ἐλαφρωθὲν ἀνυψώθη πάλιν ὡς βέλος. Ὁ Ἔλπιστος εἶχε σωθῆ.

Ἡ πτῶσις τοῦ σώματος τῆς Ἰκλέας ἐντὸς τοῦ βαθέος ὕδατος τῆς λίμνης παρήγαγε κρότον ὑπόκωφον, παράδοξον, τρομακτικὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτερινῆς σιγῆς. Παράφρων ἐκ τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ἀπελπισίας, αἰσθανόμενος τὰς τρίχας ἀνορθουμένας ἐπὶ τοῦ κρανίου του, ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μηδὲν βλέπων, παραφερόμενος ὑπὸ τοῦ ἀεροστάτου εἰς ὕψος μεγαλείτερον τῶν χιλίων μέτρων ἐκρεμάσθη ἐπὶ τοῦ σχοινίου τῆς ἐπιστομίδος μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐπαναπέσῃ ἐπὶ τοῦ σημείου τοῦ δυστυχήματος· ἀλλὰ τὸ σχοινίον δὲν ἐκινήθη. Ἀνεζήτησεν, ἔψαυσεν ἐπὶ ματαίῳ. Ἡ χεὶρ του συνήντησεν τὸν πέπλον τῆς ἀγαπητῆς του, ὅστις εἶχεν ἀπομείνῃ κρεμασμένος εἰς ἓν τῶν

σχοινίων, ἐλαφρὸν πέπλον ἡρωματισμένον, ἀποπνέοντα ἀκόμη τὴν μεθυστικὴν εὐωδίαν τῆς ὡραίας συντρόφου του. Παρετήρησε καλῶς τὰ σχοινία· ἐνόμισεν ὅτι ἀνεῦρε τὸν τύπον τῶν μικρῶν συνεσπασμένων χειρῶν της, καὶ ἐπιθέτων τὰς χεῖράς του εἰς τὴν θέσιν, ἔνθα πρό τινων στιγμῶν ἡ Ἰκλέα εἶχεν ἐπιθέσει τὰς ἰδικας της ἐπήδησεν.

Πρὸς στιγμὴν ὁ ποῦς του ἔμεινε περιπεπλεγμένος εἰς ἓν τῶν σχοινίων· ἀλλ' ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ καὶ ἔπεσεν εἰς τὸ κενὸν περιστρεφόμενος.

Πλοῖον ἁλιευτικόν, ὅπερ εἶχε παραστῆ εἰς τὸ τέλος τοῦ δράματος, ἀναπέτασεν πάντα τὰ ἱστία διευθυνθὲν πρὸς τὸ μέρος τῆς λίμνης ἔνθα ἡ νεᾶνις εἶχε κρημνισθῆ καὶ κατώρθωσε νὰ τὴν ἀνεύρῃ καὶ νὰ τὴν ἀνασύρῃ. Δὲν ἦτο νεκρα· ἀλλὰ πᾶσαι αἱ ἐπιδαψιλευθεῖσαι αὐτῇ περιποιήσεις δὲν ἴσχυσαν ν' ἀποτρέψωσι τὸν πυρετόν, ὅστις κατέλαβεν αὐτήν. Οἱ ἁλιεῖς ἔφθασαν τὴν πρωΐαν εἰς μικρὸν λιμένα παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης καὶ τὴν μετεκόμισαν εἰς τὴν πενιχρὰν καλύβην των ἀναίσθητον. «Γεώργιε ! ἔλεγεν ἀνοίγουσα τοὺς ὀφθαλμούς, Γεώργιε!» καὶ τίποτε ἄλλο. Τὴν ἐπαύριον ἤκουσε τὸν κώδωνα τοῦ χωρίου σημαίνοντα πενθίμως. Εἶχον ἀνεύρει τὸ πτῶμά του ἐν καταστάσει ἀμόρφου μαζῆς εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ παραλίου· ἡ πτῶσίς του ἐξ ὕψους πλέον τῶν χιλίων μέτρων εἶχεν ἀρχίσει ἄνωθεν τῆς λίμνης, ἀλλὰ τὸ σῶμα διατηροῦν τὴν ὁριζόντιον ταχύτητα τὴν κεκτημένην ἐκ τοῦ ἀεροστάτου δὲν ἔπεσε καθέτως· κατῆλθε πλαγίως ὡς νὰ ὠλίσθησε διὰ τοῦ μήκους σύρματος ἀκολουθοῦντος τὸ ἀερόστατον κατὰ τὴν πορείαν του καὶ ἔπεσεν ὡς μαζα κρημνιζομένη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἴς τινα λειμῶνα κείμενον παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης, ἀπετυπώθη βαθέως εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἀνεπήδησεν μέχρις ὕψους ἑνὸς μέτρου ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου ἔπεσεν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀστᾶ του αὐτὰ εἶχον συντριβῆ εἰς κόνιν, ὁ δὲ ἐγκέφαλος εἶχεν ἐκχυθῆ ἀπὸ τοῦ κρανίου. Μόλις εἶχε σκεπασθῆ ὁ τάφος του, ὅτε ἐδέησε νὰ σκαφῇ παραπλεύρως καὶ ὁ τῆς Ἰκλέας, ἥτις ἐξέπνευσεν ἐπαναλαμβάνουσα μὲ φωνὴν ἑτοιμόσβεστον: «Γεώργιε ! Γεώργιε !»

Μία κοινὴ πλάξ καλύπτει τοὺς δύο τάφους καὶ ἡ αὐτὴ ἰτέα ἐπεκτείνει τὴν σκιάν της ἐπὶ τοῦ ὕπνου των. Καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ παρόχθιοι κάτοικοι τῆς ὡραίας λίμνης Τυριφιόρδεν διασώζουσιν ἐν τῇ ψυχῇ των τὴν μελαγχολικὴν ἀνάμνησιν τοῦ δυστυχήματος, καταστάντος σχεδὸν παροιμιώδους καὶ ὀσάκις δεικνύουσι τὸν ἐπιτύμβιον λίθον εἰς τὸν ταξειδιώτην πάντοτε συνοδεύει τὴν ἀνάμνησίν των ἡ λύπη ὡσεὶ ἐπὶ τῇ ἐξαφανίσει γλυκέος ὀνείρου.

Ϛ'.

Ἡ αἰωνία πρόοδος.

Αἱ ἡμέραι, αἱ ἑβδομάδες, οἱ μῆνες, αἱ ὧραι τοῦ ἔτους, οἱ ἐνιαυτοί, παρέρχονται ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας, ἀναμφιβόλως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Πλέον ἢ εἰκοσάκις ἤδη ἡ Γῆ ἐξετέλεσε τὴν ἐνιαύσιον αὐτῆς περιστροφὴν περὶ τὸν Ἥλιον, ἀφ' ἧς ἡμέρας τὸ πεπρωμένον ἐσφράγισε τοσοῦτον τραγικῶς τὴν βίβλον, ἐν ᾗ οἱ δύο νεαροί μου φίλοι ἀνεγίνωσκον ἀπὸ ἑνὸς μόλις ἔτους καὶ ὀλιγώτερον ἡ εὐδαιμονία των ὑπῆρξε ταχεῖα· ἡ πρωΐα των παρῆλθε ὡς ἠώς. Τοὺς εἶχον ἂν οὐχὶ λησμονήσει *) τοὐλάχιστον χάσει ἀπ' ἐμπρός μου, ὅτε μόλις πρὸ ὀλίγου εἰς πείραμά τι ὑπνωτισμοῦ γενόμενον ἐν Νανσύ, ἔνθα διέτριψα ἐπί τινας ἡμέρας διευθυνόμενος εἰς τὰ Βόσγια, ἔτυχε νὰ ἐρωτήσω ἕνα ὑπνωτιζόμενον δι' οὗ οἱ πειραματισταὶ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Στανισλάου εἶχον ἐπιτύχει τινὰ τῶν μᾶλλον καταπληκτικῶν ἀποτελεσμάτων ἐξ ὅσων ὁ ἐπιστημονικὸς τύπος ἀπό τινος χρόνου ποιεῖται ἡμῖν λόγον. Δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον πῶς συνέβη ὥστε ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ συνδιαλεξις νὰ περιπέσῃ εἰς τὸ ζήτημα περὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως.

Ἀφοῦ μοὶ περιέγραψε παραθαλάσσιόν τινα χώραν κειμένην παρὰ θαλασσαν γνωστὴν εἰς τοὺς ἀστρονόμους ὑπὸ τὸ ὄνομα « θάλασσα τῆς Κλεψύδρας » καὶ μίαν νῆσον μονήρη ὑψουμένην εἰς τὸ μέσον τοῦ Ὠκεανοῦ ἐκείνου, ἀφοῦ μοὶ περιέγραψε τὰς γραφικὰς τοποθεσίας καὶ τὴν ἐρυθρὰν βλάστησιν τὴν κοσμοῦσαν αὐτὰ τὰ παράλια, τοὺς ἀπορρῶγας βράχους τοὺς μαστιζομένους ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τὰς ἀμμώδεις ἀκτὰς ἔνθα θνήσκει ἡ θαλασσα, ὁ ὑπνωτιζόμενος, ὅστις ἦτο ἐκτάκτου ὑπερευαισθησίας ὠχρίασε διὰ μιᾶς καὶ ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον· οἱ ὀφθαλμοί του ἐκλείσθησαν, αἱ ὀφρῦς του προσήγγισαν πρὸς ἀλλήλας· ἐφαίνετο θέλων νὰ συλλάβῃ ἰδέαν δραπέτιδα, ἥτις ἀπεδίδρασκεν ἐπιμόνως. «*Ἰδέ !* ἀνέκραξεν ὁ δόκτωρ Β.... τοποθετούμενος πρὸ αὐτοῦ ὡς διαταγὴ ἀμετάκλητος. *Ἰδέ !* τὸ θέλω.

*) Ὑπάρχουσιν ἐνίοτε συμπτώσεις παράδοξοι. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Ἔλπιστος ἐπεχείρησε τὴν ἀνάβασιν, ἥτις ἔμελλε ν' ἀποβῇ αὐτῷ ὀλεθρία, ἐγίνωσκον ὅτι εἶχεν ἀνυψωθῆ εἰς τὸν ἀέρα ἐκ τῆς ἐκτάκτου ταραχῆς τῆς μαγνητικῆς βελόνης, ἥτις ἐν Παρισίοις, ἔνθα εὑρισκόμην, ἀνήγγελλε τὴν ἐμφάνισιν ζωηροῦ βορείου σέλαος, τόσον ἐναγωνίως προσδοκωμένου παρ' αὐτοῦ διὰ τὸ ἐναέριον ἐκεῖνο ταξείδιον. Γνωστὸν εἶνε ὅτι τὸ βόρειον σέλας ἀναγγέλλεται καὶ μακρὰν διὰ τῶν μαγνητικῶν διαταράξεων. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἰδίως μὲ ἐξέπληξε καὶ τοῦ ὁποίου δὲν ἀνεῦρον τὴν ἐξήγησιν εἶνε ὅτι κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ δυστυχήματος ᾐσθάνθην ἀόριστον ἀδιαθεσίαν, κατόπιν δὲ εἶδός τι προαισθήματος ὅτι δυστύχημά τι συνέβη αὐτῷ. Τὸ τηλεγράφημα δι' οὗ μοὶ ἀνηγγέλθη ὁ θάνατός του μ' εὗρε σχεδὸν προητοιμασμένον εἰς τὸ ἄκουσμα.

[Μετάφρασις Χ.]

Ἕπεται συνέχεια

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΑΣ

Κάθε πρωΐ ἅμα σηκωθῶ, καὶ κάθε βράδυ πρὶν πλαγιάσω, συνειθίζω νὰ διαβάζω ἀπὸ ἕνα δημοτικό μας τραγοῦδι. Φοβοῦμαι πῶς λίγοι καλογέροι σήμερα διαβάζουν τὰ συναξάρια τους μὲ τόση ἀφοσίωσι καὶ εὐλάβεια. Καὶ μάρτυς μου ὁ Θεός, κάθε φορὰ ποῦ τὰ διαβάζω, τὰ βρίσκω φρέσκα φρέσκα σὰν μαγιάτικα λουλούδια, καὶ μυρωδᾶτα σὰν τὰ κυδώνια ποῦ μᾶς βάζουν 'ς τὰ ροῦχα ἡ καλές μας νησιώτισσες. Κάθε φορὰ μοῦ δροσίζουν τὴν καρδιὰ καὶ τὴν ἀναστάίνουνε.

Σὰν τελειώνω τὸ διάβασμά τους, κάθουμαι καὶ συλλογιέμαι, τί εὐτυχισμένο ἔθνος εἴμαστε ἐμεῖς ποῦ ἔχουμε ἕνα τέτοιο θησαυρό, ποῦ μποροῦμε νὰ τὸν παίρνουμε καὶ μαζί μας 'ς ἀν βγαίνουμε στὸν ἔξω κόσμο. Εἶνε μὰ τὴν ἀλήθεια τὸ ἴδιο σὰν νὰ κουβαλῆς τὴν πατρίδα μαζί σου, μὲ ὅλα της τὰ καλά. Καὶ καταλαβαίνεις τότε γιατὶ καὶ οἱ Σκωτζέζοι, καὶ οἱ ἄλλοι βουνήσιοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης, ποῦ ἔχουν κι' αὐτοὶ τα δικά τους τραγούδια, ἀνάβγουν ἀπ' τὸν ἐνθουσιασμὸ σὰν τ' ἀκοῦνε. Δὲν ἀμφιβάλλω πῶς ἡ συγκίνησί τους εἶνε ἀπαράλλακτη σὰν τὴ δική μας. Φυσικὰ ἂν τοὺς ποῦμε, πῶς τὰ δικά μας ἔχουν ἄλλη χάρι θὰ μᾶς ἀπαντήσουνε πῶς καὶ γιὰ κείνους τὰ δικά τους εἶνε πλειὸ χαριτωμένα. Τοῦ κάκου ὅμως! Ὅσο κι' ἂν προτιμοῦνε τὸ περίφημο ἐκεῖνο βοτάνι ποῦ στολίζει τὰ βουνά τους, ἀπ' τὸν πράσινο βασιλικὸ ποῦ στολίζει τὰ περιβόλια μας, ἀμερολήπτος κριτής, κι' ἀπ' τὴ Σκωτία ἀκόμη νά'νε, θὰ ἀποφασίση πῶς ὁ βασιλικὸς εἶνε πλειὸ ἥμερος, πλειὸ τρυφερός, καὶ πλειὸ μοσκομυρισμένος. Ἔτσι εἶνε καὶ τὰ τραγούδια μας.

Νὰ καταπιαστοῦμε κριτικὴ ἀνάλυσι δῶ πέρα τοῦ μεγάλου καὶ ἀπέραντου αὐτοῦ θησαυροῦ, εἶνε τὸ ἴδιο σὰν νὰ γυρεύουμε νὰ θερίσουμε ἕνα κάμπο ὁλόκληρο μ' ἕνα μαχαιράκι τῆς τσέπης. Αὐτὰ εἶνε γιὰ τοὺς μεγάλους μας κριτικούς, ἂς τ' ἀφήσουμε λοιπὸν 'ς αὐτοὺς ποῦ τὰ σπουδάσανε καλλίτερα καὶ ξέρουν νὰ τὰ γράφουν καὶ καλλίτερα.

Γιὰ μᾶς ἀρκετὸ εἶνε νὰ πηδήξουμε μιὰ στιγμὴ 'ς τὸ χωράφι, νὰ κόψουμε ἕνα ἀγριολούλουδο, καὶ νὰ καθήσουμε νὰ τὸ δοῦμε καὶ νὰ τὸ θαμμάσουμε μὲ τὴν ἡσυχία μας.

Ἀνοίγω τὸ βιβλίο καὶ διαλέγω τὸ πρῶτο ποῦ πῆρε τὸ μάτι μου.

Η ΞΕΝΙΤΕΙΑ

Σ' ἀφίνω γειά, μαννοῦλά μου, σ' ἀφίνω γειά, πατέρα,
Ἔχετε γειὰ δερφάκια μου καὶ σεῖς ξαδερφοπούλες,
Θὰ φύγω, θὰ ξενιτευτῶ, θὰ πάω μακρυὰ 'ς τὰ ξένα.
Θὰ φύγω, μάννα, καὶ θαρτῶ καὶ μὴν πολυλυπέσαι.
Ἀπὸ τὰ ξένα ποῦ βρεθῶ, μηνύματα σοῦ στέλνω,
Μὲ τὴ δροσιὰ τῆς ἄνοιξης, τὴν πάχνη τοῦ χειμῶνα,
Καὶ μὲ τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ, τὰ ῥόδα τοῦ Μαΐου,
Θενὰ σοῦ στέλνω μάλαμμα, θενὰ σοῦ στέλνω ἀσήμι.
Θενὰ σοῦ στέλνω πράμματα π' οὐδὲ τα συλλογιέσαι.
-Παιδί μου, πάαινε 'ς τὸ καλό, κι' ὅλ'οἱ ἅγιοι κοντά σου,
Καὶ τῆς μαννούλας σου ἡ εὐχὴ νἆναι γιὰ φυλαχτό σου,
Νὰ μὴ σὲ πιάνῃ βάσκαμα καὶ τὸ κακὸ τὸ μάτι.
Θυμήσου με, παιδάκι μου, κ' ἐμὲ καὶ τὰ παιδιά μου,
Μὴ σὲ πλανέψ' ἡ ξενιτειὰ καὶ μᾶς ἀλησμονήσῃς.
-Κάλλιο, μαννοῦλά μου γλυκειά, κάλλιο νὰ κάσω πρῶτα,
Παρὰ νὰ μὴ σᾶς θυμηθῶ 'ς τὰ ἔρημα 'ς τὰ ξένα.—
Δώδεκα χρόνια πέρασαν καὶ δεκαπέντε μῆνες,
Καράβια δὲν τὸν ἴδανε, ναῦτες δὲν τόνε ξέρουν.
Πρῶτο φιλί, ναστέναξε, δεύτερο, τὸν πλανάει,
τρίτο φιλὶ φαρμακερό, τὴ μάννα λησμονάει.

Ἂν καὶ δὲν εἶνε τῆς συνηθείας μου νὰ μιλῶ σὰν καθηγητής, δὲν μπορῶ νὰ βασταχθῶ ἐδῶ πέρα, καὶ θέλοντας καὶ μὴ λέγω πῶς τὸ ποίημα τοῦτο βρίσκει ἕνα ὁλόκληρο δρᾶμα, εἰπωμένο μὲ δραματικώτατο τρόπο, ὡς ἐκεῖ ποῦ ξεσπάνει καὶ γίνεται λυρικὸ ἀριστούργημα, λαμπρὸ ἐπίγραμμα σὲ δραματικὴ τάξι βαλμένο, ποῦ δὲν θυμοῦμαι ἄλλο τέτοιο, ἐκτὸς ἴσως τὸ περίφημο «veni, vidi, vici»

Ἡ πρώτη πρᾶξι τῆς τραγῳδίας μας ἀρχινᾶ μὲ τὸν γυιό, ποῦ τὸν βλέπεις ζωντανὸ μπροστά σου, ἂν καὶ κανένας στίχος δὲν τὸν παρασταίνει. Ἀκοῦς τὰ πονεμένα λόγια του, κι' αὐτὸ φθάνει. Ἀφίνει γειὰ 'ς τὴ μάνα του, 'ς τὸν πατέρα του καὶ 'ς τὲς ἄλλες γενηές του· τὲς βλέπεις λοιπὸν καὶ αὐτὲς ν' ἀναρροφοῦν μπροστά σου σιωπηλές, καθὼς σωπαίνουνε πάντοτε, σὰν τὲς βαρένῃ ἡ μαύρη αὐτὴ θλίψι τοῦ χωρισμοῦ. Ἕνας στίχος ἀκόμα, καὶ μπαίνεις ὁλότελα 'ς τὸ νόημα. Τὸ παιδὶ «θὰ φύγῃ καὶ θὰ πάῃ μακρυὰ 'ς τὰ ξένα». Ἐδῶ πρέπει νὰ μισοστάθηκε ὁ ἥρωάς μας, γιατὶ θὰ τοὺς πήρανε τὰ δάκρυα ὅλους τους. Ἔπειτα λέγει τὸ σκληρὸ ἐκεῖνο «θὰ φύγω», μὰ τώρα τὸ στολίζει καὶ μὲ μιὰ παρηγοριά, γιὰ νὰ δώσῃ θάρρος τῆς γρηᾶς του. «Θὰ φύγω μάννα, καὶ θαρτῶ, καὶ μὴν πολυλυπιέσαι». Καὶ τῆς λέει κατόπι τί θὰ κάνῃ 'στὰ ξένα γιὰ νὰ τῆς ἀλαφρύνῃ τὸν πόνο· θὰ τῆς στέλνῃ μηνύματα, χειμῶνα καὶ καλοκαῖρι, νύκτα καὶ μέρα, μὲ τὴ δροσιά, μὲ τὴν πάχνη, μὲ τὰστέρια, μὲ ὅ,τι ἄλλο εἶνε ξαπλωμένο 'ς ὅλο τὸν κόσμο καὶ ἑνόνει ὅλες τὲς ξενιτειές, καὶ κρατάει μιὰ μυστικὴ συγκοινωνία μὲ τὴν πατρίδα. Ἔρχεται ὕστερα καὶ τὸ αἴσθημα τῆς νοικοκυρωσύνης, ἴσα ἴσα δὰ ἐκεῖνο ποῦ μᾶς ἔφερε ὅλην αὐτὴ τὴν ἀνεμοζάλη! Καὶ τῆς λέει πῶς δὲν θὰ τῆς λείψῃ μηδὲ τὸ μάλαμμα, μηδὲ τ' ἀσήμι, μηδὲ τὰ χίλια δυὸ πράμματα ποῦ δὲν τὰ συλλογιέται κἂν ἡ μάννα. Τώρα ἀνοίγει καὶ ἡ μάννα τὸ στόμα της καὶ βγάζει ἀπ' τὴν καρδιά της καὶ χαρίζει τοῦ μικροῦ της ἕνα φυλαχτὸ πολυτιμότερο ἀπ' ὅλα τὰ πλούτη ποῦ τῆς ὑποσχέθηκε ἐκεῖνος: Τὴν εὐχή της, γιὰ νὰ μὴν τὸν πιάνῃ βάσκαμα, γιὰ νὰ θυμᾶται τὴ μαννοῦλα καὶ τὰδερφάκια του, καὶ νὰ μὴν τὸν πλανέψ' ἡ ξενιτειὰ καὶ τοὺς ἀλησμονήσῃ. Ἐκεῖ ἐπονοῦσε τῆς μάννας· τὰ ἄλλα ἤτανε γιὰ κείνη ἀσήμαντα. Ὁ μικρὸς ἀμέσως κατάλαβε τί λογῆς βάλσαμο ἤθελε ἡ πληγή της, καὶ ξεσπάνει μ' ἕνα ὅρκο ποῦ πρέπει νὰ τοὺς ἐμέρωσε ὅλους, γιατὶ παύει ἐδῶ ἡ πρώτη πρᾶξι, ὁ ποιητὴς κατεβάζει τὸ παραπέτασμα, καὶ μᾶς προετοιμάζει γιὰ τὲς ἄλλες.

«Δώδεκα χρόνια πέρασαν», καὶ μποροῦμε νὰ συμπεράνουμε τί γένηκε μέσα 'ς αὐτὰ τὰ δώδεκα χρόνια· τὰ ξέρουμε σχεδὸν ὅλοι μας· τοὺς πρώτους πόνους, τὰ πρώτα γράμματα καὶ δῶρα, τὸ ἀγριευμένο σπίτι 'στὴν πατρίδα, τὸν ἀγριευμένο κόσμο 'στὰ ξένα, τὰ κρυφὰ δάκρυα, ἔπειτα τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν ἐλπίδα σὰν συνειθίσουμε, μὲ ἕνα βαθὺ βαθὺ ἀναστεναγμὸ ποῦ καὶ ποῦ, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα «ντέρτια» τῆς ξενιτειᾶς. Ὅλα τοῦτα τὰ φανταζούμαστε μέσα 'ς τὰ δώδεκα χρόνια, ποῦ τ' ἀναφέρει ὁ ποιητὴς γιὰ νὰ μᾶς παραστήσῃ ζωηρότερα τὸ τί συνέβαινε ὕστερα. Κ' ἔξαφνα μᾶς ξετυλίγει τὴ θλιβερὴ διήγησί του μὲ μιὰ γληγοράδα σὰν ἀστραπή. «Καράβια δὲν τὸν ἴδανε, ναῦτες δὲν τὸν ἐξέρουν!» Πάει τὸ παιδί! πᾶνε οἱ ὅρκοι! ξεχαστήκανε ὅλα, ῥωτᾶ ἡ μάννα, ῥωτοῦν τἀδέρφια, κανένας, δὲν τὸν εἶδε μηδὲ τὸν ἄκουσε! Μέσ' 'ς τὸ ἔρημο σπίτι λυόνουν ὅλοι ἀπ' τὸν καϋμὸ καὶ μυρολογοῦνε νύχτα καὶ μέρα, γιατὶ ἕνας τέτοιος καϋμὸς δὲν εἶνε θάνατος ποῦ ξεχνιέται, εἶνε χειρότερο ἀπὸ θάνατος. Στὰ «μακρυὰ τὰ ξένα» ὅμως βγαίνουν 'στὴ μέση καινούργιες χαρὲς καὶ ἀγάπες, ποῦ σὰν Σειρῆνες μαγεύουν, κ' ἔπειτα παίρνουν τὸ παλικάρι καὶ φεύγουνε!

«Πρῶτο φιλί, ἀναστέναξε, δεύτερο τὸν πλανάει,
Τὸ τρίτο τὸ φαρμακερό, τὴ μάνα ἀλησμονάει».

Τρία φιλιά, καὶ γένηκε τὸ μυστικὸ αὐτὸ θάμμα, γιατὶ θάμμα εἶνε νὰ λησμονάῃ κανεὶς τὴ μάννα του· ἀναστέναξε, λέει, 'στὸ πρῶτο φιλί. Καὶ πῶς ἠμποροῦσε νὰ μὴν ἀναστενάξῃ, ποῦ τὸν ἐκλόνιζε, κ' ἔφερνε ἕνα τέτοιο χαλασμὸ 'στὴ ζωή του! Τί ἀγωνία καὶ τί βάσανο! Ἡ ἀγάπη ποῦ τὸν ἔτρεφε ὡς τώρα ἐσπαρταροῦσε 'στὰ σωθικά του· οἱ ὅρκοι τὸν ἐτρώγανε. Ὅλα τοῦ κάκου ὅμως! Ἔρχεται ἕνα δεύτερο μαγεμένο φιλὶ καὶ ναρκόνει ὅλα τὰ παρθενικὰ ἐκεῖνα αἰσθήματα, καὶ χύνει μέσα του μιὰ καινούργια λαχτάρα ποῦ ξελαγιάζει τὸ νοῦ του. Τώρα ἀγαποῦσε πλειὸ τὴ μάγισσά του. Ὁ ἄρρωστος ψυχομαχοῦσε μέσ' 'ς τὴν καρδιά του, ὡσοῦ ποῦ ἦλθε τ' τρίτο φίλημα καὶ ἄπλωσε ἕνα κρύο σάβανο ἀπάνω 'ς τὴν ἀποθαμμένη ἀγάπη τῆς πρώτης ζωῆς του.

Φαρμακερὸ φίλημα, κι' ἂς μὴν ἤτανε καὶ πικρό.

Τὸ τραγοῦδι δὲν μας λέει τίποτε γιὰ τὲς καινουργιες χαρές, ἢ καὶ λύπες, ποῦ τὸν ὑποδεχτήκανε μέσ' τὸ ξενιτεμμένο σπιτικό του. Αὐτὴ εἶνε ἄλλη ὑπόθεσι, ἄλλο δρᾶμα, ἴσως τὸ ἴδιο δρᾶμα ξαναρχῆς· γιατὶ ἔτσι γυρίζει ὁ κόσμος!

Ἐκεῖνο ποῦ ἤθελε νὰ πῇ ὁ ποιητὴς τὸ εἶπε, καὶ τὸ εἶπε χωρὶς ν' ἀφήσῃ τίποτε ἔξω. Τὸ δρᾶμα εἶνε τέλειο. Γιὰ χάρι τῆς μάννας καὶ τῆς ἀγάπης της, ποῦ δὲν ἔχει ὅρια, ἡ πρώτη πρᾶξι παίρνει 16 στίχους. Ἡ δεύτερη δυό, καὶ οἱ δυὸ αὐτοὶ στίχοι σκεπάζουνε δώδεκα χρόνια. Ἡ τελευταῖες τρεῖς πράξεις εἶνε τὰ τρία φιλιά, μὲ μιὰ λέξι ἡ καθεμιά, μὰ τί λέξι! ἔρχονται ἡ μιὰ κατόπι τῆς ἄλλης σὰν κύματα καὶ σοῦ πλημμυρίζουν τὰ σωθικά

«Πρῶτο φιλί, ἀναστέναξε, δεύτερο, τὸν πλανάει,
τὸ τρίτο τὸ φαρμακερό, τὴ μάννα ἀλησμονάει».

Ν' ἀγιάσουν τὰ κόκκαλά σου, ἀγνώριστε ψάλτη, ὅπου κι' ἂν εἶνε θαμμένα! Δὲν ξέρουμε τὸν τάφο σου, μηδὲ τὸνομά σου, ξέρουμε ὅμως τὸ ἀθάνατο αὐτὸ καλλιτέχνημά σου, καὶ μὲ τρυφερὴ καὶ συγκινημένη καρδιὰ σοῦ θέτομε ἕνα στεφάνι μέσα 'στὸ ἱερὸ Μαυσωλεῖο ποῦνε γεμάτο Κενοτάφια σὰν τὸ δικό σου.

Αργυρης Εφταλιωτης

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ο ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τὴν συνάντησιν ὀρθῆς σκέψεως ἐν συγχρόνῳ ἑλληνικῇ ἐφημερίδι ἐγὼ τοὐλάχιστον ἀπὸ πολλοῦ ἤρχισα νὰ θεωρῶ χρῆμά τι λίαν δυσεύρετον, διὰ νὰ μὴν εἰπῶ ἐκπληκτικόν. Διὰ τοῦτο ἐξαιρετικῶς περίεργον κ' εὐφρόσυνον ἦτο τὸ συναίσθημα ὅπερ ἐδοκίμασα μίαν τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, ὅτε ἀνοίξας πρωϊνόν τι φύλλον εὔρον παραδόξως μεταξὺ τῶν εἰδήσεων αὐτοῦ καὶ τὰ ἑπόμενα, ἅτινα ἀντιγράφω πιστῶς διὰ τὸ πρωτότυπον τοῦ πράγματος: «Καὶ μία καλλιτεχνικὴ παρατήρησις. Καλὰ καὶ ὡραῖα ὅσα γίνονται εἰς τὸ Θησεῖον καὶ τὸν πέριξ χῶρον διευθετούμενον, ἔστω καὶ ἄνευ φροντίδος περὶ διατηρήσεως τῆς ἀρχαιολογικῆς τοπογραφίας, τοῦθ' ὅπερ δὲν φαίνεται εὐχερές· ἤδη δὲ ἤρχισε καὶ ἡ ἐμφύτευσις, ἀλλ' εἰς τοιαῦτα parcs σήμερον δὲν ἐφαρμόζεται σχέδιον κανονικῆς διαμοιράσεως καὶ διαχωρισμοῦ μὲ εὐθείας γραμμάς, ἐπειδὴ αὐτὰ δυσάρεστον ἐμποιοῦν ἐντύπωσιν, μάλιστα εἰς ἐπικλινῆ ἀνώμαλα ἐδάφη· προτιμᾶται δὲ παντοῦ τὸ σύστημα τῆς ἀνίσου καὶ ποικιλομόρφου διανομῆς καὶ τῶν κυρτῶν ἢ καμπύλων γραμμῶν. Εἰς τὸν χῶρον τῶν Ὀλυμπίων ἡ εὐθυγραμμία τῶν φυτοφόρων διαιρέσεων μονονοὺκ ἀσχημίζει, ἐνῷ ἂν ἦσαν καμπύλαι αἱ ὁδοὶ θὰ ἦτο μεγαλειτέρα ἡ χάρις». Ἡ αἰχμηρὰ λογικότης τῶν στίχων τούτων νομίζω ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξορύξῃ ὀφθαλμούς· εὑρίσκω ὅμως ἐν τούτοις καὶ εἰς αὐτοὺς ἓν μέγα ἐλάττωμα, ὅτι εἶνε πολὺ σύντομοι, ἀφορῶσι δ' ἓν μόνον μέρος τῶν συτελουμένων καὶ σχεδιαζομένων ἐν τῇ πόλει ἔργων, τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶνε, καθ' ἃ ἰσχυρίζονται οἱ δράσται αὐτῶν, ὁ καλλωπισμὸς ταύτης. Τὸ ἐπ' ἐμοί, φρονῶ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε ἄξιον πολὺ εὐρυτέρου λόγου καὶ πολὺ μείζονος προσοχῆς, διότι ὁ οὕτως ἐπικληθεὶς καλλωπισμὸς αὐτὸς ἤρχισεν ἀφ' ἱκανοῦ νὰ λαμβάνῃ τροπὴν καὶ διαστάσεις ἀληθῶς ἀνησυχαστικάς, ἀπειλεῖ δὲ νὰ καταστῇ πληγὴ ἀγνώστου εἰς τὰς Γραφὰς εἴδους, ἧς χειροτέραν διὰ τὰς συγχρόνους Ἀθήνας ἄλλην δὲν γνωρίζω.

Πράγματι, ἀρκεῖ ἁπλῶς καὶ μόνον νὰ περιέλθῃ τις τὴν πόλιν σήμερον διὰ ν' ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ ὄψις αὐτῆς οὐσιωδῶς μετεβλήθη πολλαχοῦ, παροδικὸν δὲ βλέμμα νὰ ῥίψῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐφημερίδων διὰ νὰ ἴδῃ ἀλλεπαλλήλους διασταυρώσεις εἰδήσεων περὶ ἐπισήμων σκέψεων καὶ συμβουλίων καὶ πράξεων καὶ διαβημάτων καὶ ἐργασίας συνεχοῦς, δι' ἧς ἡ μεταβολὴ αὕτη καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ νὰ ἐπεκταθῇ. Ἐκ πάντων τούτων ἀσιδήλως καταφαίνεται ὅτι οἱ πολλαπλοῖ ἄρχοντες τῆς πρωτευούσης, εἴτε δημοτικοὶ εἴτε δημόσιοι, — βεβαιωθῆτε δὲ ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἄλλην ἔποψιν δὲν ἐκτείνεται πέραν τῆς καταλήξεως —, δὲν ἀρέσκονται πλέον τὸ παράπαν εἰς τὴν τωρινὴν κατάστασίν της, ἐπεθύμησαν δὲ σοβαρῶς νὰ βελτιώσουν βαθμηδὸν ταύτην. Καὶ τὴν μὲν τωρινὴν κατάστασιν τῆς

πόλεως δύσκολον βεβαίως θὰ ἦτο νὰ εὑρεθῇ τις νὰ ὑπερασπισθῇ, συνεπῶς δὲ νὰ κατακρίνῃ τὴν ἀγαθότητα τῆς προθέσεως τῶν ἀρχόντων. Ἀλλὰ περὶ τῶν τρόπων καθ' οὓς ἐπιδιώκεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς προθέσεως ταύτης καὶ τῆς ὁδοῦ ἣν πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ εἰς τὸ μέλλον πλεῖστα ἀναμφιβόλως θὰ ἠδύναντο ἐξ ἀπολύτου ἀνάγκης νὰ λεχθῶσι. Τὴν ἀγαθότητα τῆς προθέσεως παντὸς ἰατροῦ ἀναλαμβάνοντος τὴν θεραπείαν ἀσθενοῦς τινος, ἐκτὸς σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων, δυσκόλως βεβαίως ἐπίσης θὰ ἠδύνατο νὰ διαμφισβητήσῃ τις· ἀλλ' ἂν ἐκ τῆς ἀδεξιότητος τοῦ Ἀσκληπιάδου ὁ ἀσθενὴς παραμορφωθῇ ἢ ἀποθάνῃ, νομίζω ὅτι οὐχ ἧττον δυσκόλως θὰ ἠδύνατο νὰ προβάλῃ εἰς δικαιολόγησιν τῆς ἀμαθείας του ὁ ἐνδιαφερόμενος τὴν διακαῆ αὐτοῦ ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ θεραπεύσῃ τὸν πελάτην. Δυστυχῶς δὲ διὰ τοὺς ἀναλαβόντας τὸ βαρὺ ἐγχείρημα τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς πόλεως, ὡς ἀποδείξεις τῆς ἐπιδεξιότητος αὐτῶν πρὸς τὸ ἔργον πρόκειται μόνα τὰ κατά τε τὴν ἐνηλικίωσιν τοῦ Διαδόχου, τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ Βασιλέως ἢ τὰς προσφάτους ἡγεμονικὰς ὑποδοχὰς τελεσθέντα, τοῦ σεμνοῦ ἐκκλησιδίου τῆς Καπνικαρέας ἢ ἄνευ οὐδενὸς ἀποχρῶντος λόγου γελωτοποίησις, αἱ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν διαπραττόμεναι τερατώδεις ἱεροσυλίαι ἢ τοῦ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν θαυμασίου πεδίου ἡ πεζοτάτη διευθέτησις.

Καὶ τῆς μὲν καθ' ὡρισμένας ἐποχὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἢ χάριν ὡρισμένων γεγονότων ἱδρύσεως ἀψίδων καὶ ὀβελίσκων καὶ ἄλλων τοιούτων μωριῶν καὶ κωμικοτήτων τὸ κακὸν δὲν εἶνε καὶ πολὺ μέγα, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ προσωρινοῦ καὶ ἐφημέρου αὐτῶν· ἀλλὰ προκειμένου περὶ ἔργων προφανῶς διαρκέστερον καὶ σοβαρώτερον χαρακτῆρα ἐχόντων ἢ μετ' ἐλαφρᾶς συνειδήσεως ἐπιχείρησις αὐτῶν ἐλέγχει αὐτὸ τοῦτο τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν τῆς ἠμιβαρβαρότητος εἰς ἣν διατελοῦμεν ἐθνικῶς εἰσέτι. Οἱ ἀναλαμβάνοντες ταῦτα δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονῶσι ποτὲ τὴν ἐξαιρετικὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος ὅπερ φέρει ἡ πόλις, ἡ περὶ τῆς διοικήσεως καὶ τῆς μορφῆς τῆς ὁποίας μέριμνα τοῖς ἀνετέθη, οὐδ' ὅτι ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς, ἥτις εἶνε σπαρμένη μὲ ἀπαράμιλλα λείψανα τῆς ἄλλοτε ἀκμῆς της, κατῴκει φυλὴ ἥτις τὴν αἴσθησιν τοῦ ὡραίου ἔσχεν εἰς τοιοῦτο σημεῖον ἀνεπτυγμένην ὅσον οὐδεμία ἄλλη ἐπὶ τοῦ κόσμου ἀπὸ καταβολῆς αὐτοῦ, οὐδὲ τὸ ὅλως ἰδιάζον τῶν τυχῶν δι' ἃς εἶνε ἐν πάσῃ περιπτώσει προωρισμένη κ' ἐν τῷ μέλλοντι. Ἀλλ' οἱ ἄνευ οὐδενὸς γενικοῦ προδιαγεγραμμένου σχεδίου δῆθεν ἐξωραϊσμοί, αἱ καταχρημνίσεις σπουδαιοτάτης σημασίας ἱστορικῶν μνημείων πρὸς ἀνάδειξιν τάχα ἄλλων, αἱ χυδαῖαι κατὰ τὸ δοκοῦν διευθετήσεις περιφήμων ἱστορικῶν χώρων ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προσοχῆς εἴτε εἰς τὴν γραφικότητα αὐτῶν εἴτε εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν τοπογραφίαν των, αἱ δημιουργίαι γελοίων εὐθυγραμμημένων πτωχαλαζονικῶν πάρκων κατὰ τὰ ὑποδείγματα ἐπαρχιακῶν εὐρωπαϊκῶν πόλεων δεκάτης τάξεως, ἡ ἀπόλυτος εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἐργασίαν παρεχομένη ἐλευθερία νὰ διαπράττῃ οἱανδήποτε κατὰ τῆς εὐμορφίας τῆς πόλεως ἀσχημοσύνην, αἱ ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀπαντώμεναι, εἴτε ἀνέκαθεν ὑπάρχουσαι εἴτε νῦν συντελούμεναι, πρὸς τὴν κοινοτέραν καλαισθησίαν ὕβρεις καὶ βδελυγμίαι, τί ἄλλο ἀποδεικνύουν ἢ τελείαν λήθην πάντων τούτων; Ὅσον ἀφορᾷ ἐμέ, ὁσάκις διέρχομαι πρὸ τῆς μεταρρυθμισθείσης Καπνικαρέας δὲν ἠμπορῶ ν' ἀναστείλω ἀκούσιον καὶ ἀκατανίκητον μειδίαμα ἐπὶ τῇ σημερινῇ αὐτῆς θέᾳ, ὁσάκις ἀναβαίνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν δὲν ἠμπορῶ νὰ συγκρατήσω τὴν ἀγανάκτησιν βλέπων τὴν παράταξιν τῶν τέως ἐρριμμένων ἐπ' αὐτῆς ἐν καλλιτεχνικωτάτῃ ἀταξίᾳ συντετριμμένων μαρμάρων της κατὰ μακρὰς σειρὰς δίκην στρατιωτῶν, τὴν δημιουργίαν πλατειῶν καὶ τὴν τοποθέτησιν θρανίων, τὴν ἀνέγερσιν οἰκίσκων καὶ τὴν ἀναπέτασιν σημαιῶν, δὲν ἠμπορῶ νὰ περάσω διὰ τῆς πλατείας τοῦ Κολωνακίου χωρὶς νὰ οἰκτίρω τοὺς ἀδιακόπως ὁτὲ μὲν ἐκσκάπτοντας ὁτὲ δὲ ἐπιχώνοντας αὐτήν, δὲν ἠμπορῶ νὰ μεταβῶ εἰς τὸ Ζάππειον χωρὶς νὰ ἐλεεινολογήσω τοὺς νομίσαντας ὅτι ἔκαμαν κάτι τι ἐν αὐτῷ διότι ἐχάραξαν δύο - τρία δενδρόφυτα τετράγωνα ἢ ἀνώρυξαν δύο - τρεῖς ἀστείας πρασινιζούσας τρισπηχυαίας δεξαμενὰς ἐν τῷ μέσῳ ἢ ἐτοποθέτησαν δύο - τρία ῥαιβοσκελῆ καὶ σινδονόσκεπα ἀγάλματα εἰς τὰ πέριξ. Ἀπὸ τὸ Θησεῖον ἔχω καιρὸν νὰ περάσω, ἀλλ' ἂν πιστεύσω τὴν συνάδελφον ἣν ἀνέφερα ἐν ἀρχῇ, τὰ γινόμενα καὶ ἐκεῖ δὲν πρέπει νὰ εἶνε πολὺ διάφορα.

Προφανῶς ὅμως καιρὸς εἶνε ὑποθέτω ν' ἀνακοπῇ ὀλίγον ἡ τοιαύτη ἐξωραϊστικὴ ὄρεξις τῶν ἁρμοδίων, νὰ ὑποδειχθῇ δὲ αὐτοῖς καταλλήλως ὅτι ὁ καλλωπισμὸς τῶν Ἀθηνῶν δὲν εἶνέ τι οὔτε τόσον εὔκολον οὔτε τόσον ἁπλοῦν ὅσον φαίνεται νὰ νομίζουν. Εἶνε ζήτημα σοβαρώτατον, τὸ σοβαρώτερον πιθανῶς πάντων, ὅπερ πρέπει ἐπὶ μακρὸν νὰ μελετηθῇ, καὶ νὰ ἐρευνηθῇ ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις, καὶ νὰ προκληθῇ ἡ ἐπ' αὐτοῦ γνώμη ὅλων τῶν δικαιουμένων νὰ ἔχουν ψῆφον, καὶ νὰ ὡριμάσῃ. Καὶ τὴν ἀξίωσιν μὲν νὰ συμβάλουν εἰς πάντα ταῦτα δὲν ἔχουν αἱ ὀλίγαι αὗται γραμμαί· εὐχῆς ἔργον ὅμως θὰ ἦτο ἀναμφιβόλως, καὶ ἱκανὴ φιλοδοξία δι' αὐτάς, ἂν ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀφορμὴ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος καὶ ὡς ἐνδόσιμον εἰς τοὺς κ. κ. καλλωπιστὰς καὶ ἐξωραϊστὰς νὰ μετριάσουν ὀλίγον τὸν ζῆλόν των καὶ ἐννοήσουν ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ περιορίσουν κἄπως τὴν σπουδὴν αὐτῶν. Καλλίτερον δὲ ἴσως ἀκόμη θὰ ἦτο ἂν κατέλειπον ἐντελῶς τὸ ἔργον, οὗτινος φιλοτίμως ὀρέγονται νὰ γίνουν πρόδρομοι, εἰς ἄλλους, καὶ οἱ μὲν κ. κ. δήμαρχοι ἀρκεσθοῦν εἰς τὴν εὐσυνείδητον ἀπαλλαγήν της ἀπὸ τῶν κατακλυζουσῶν αὐτὴν παντοίων ῥυπαριῶν, οἱ κ. κ. ὑπουργοὶ εἰς τὴν κἄπως πιστοτέραν ἐκπλήρωσιν τῶν πολιτικῶν αὐτῶν χρεῶν, καὶ οἱ πανταχόθεν συρρεύσαντες κ. κ. μηχανικοὶ εἰς τὴν κατασκευὴν ὁδῶν, γεφυρῶν, λιμένων καὶ ἄλλων τοιούτων χρησίμων ἔργων, ὧν ἔχει ἄμεσον ἀνάγκην ὁ τόπος, ἀναμείνουν δὲ ἐν ἡσυχίᾳ νὰ ἔλθῃ καμμία μέλλουσα γενεά, ἥτις νὰ ἔχῃ εἰς τὰς φλέβας της ὀλίγῳ περισσοτέρας ῥανίδας ἐκ τῆς πρὸ τοῦ καλὸν λατρείας τῶν ἀθανάτων προγόνων, καὶ ἥτις ν' ἀναλάβῃ νὰ δημιουργήσῃ ἐκ νέου τὴν πόλιν ταύτην, ἡ ὁποία ὤφειλε καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν της καὶ πρὸς τὴν περιβάλλουσαν αὐτὴν αἰωνίαν φύσιν ἀείποτε νὰ ἦνε, — καλλιτέχνημα ἀνθρώπινον, ἐξαστράπτον ὑπὸ τὸν θεῖον οὐρανόν της.

Μιχαηλ Μητσακης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Αἱ πρόοδοι τῆς ἱπποφαγίας. Περιεργοτάτας πληροφορίας δημοσιεύει ὁ *Χρόνος* τῶν Παρισίων περὶ τῶν προόδων τῆς ἱπποφαγίας ἐν τῇ μεγαλοπόλει ἐκείνῃ. Πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς ἱπποφαγίας ἐγένετο ὁ κτηνίατρος Δεκροᾶ, ὅστις εἶχε χρηματίσῃ καὶ πρόεδρος τῆς προστατευτικῆς τῶν ζώων ἑταιρίας. Οὗτος ἐκ μακρᾶς πείρας πεισθεὶς ὅτι τὸ ἵππειον καὶ τὸ ὄνειον κρέας ἔχουσι τὰς αὐτὰς καὶ τὸ βωδινὸν ἰδιότητας καὶ δὲν ὑπολείπονται τούτου κατὰ τὴν γεῦσιν, συνηγόρησεν ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς ἱπποφαγίας. Τὸ πρῶτον ἵππειον κρεοπωλεῖον συνέστη ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ ἔτος 1866. Ἔκτοτε δὲ ἐπολλαπλασιάσθησαν τεραστίως. Διότι κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1888 ὑπῆρχον ἐν τῷ νομῷ Σηκουάνα 132 τοιαῦτα κρεοπωλεῖα, καὶ δύο ἰδιαίτερα σφαγεῖα. Ἡ ποσότης τοῦ πωλουμένου κρέατος ἵππων, ὄνων καὶ ἡμιόνων ἀνέρχεται εἰς 3,748,310 χιλιόγραμμα ἐτησίως. Τὸ μέγιστον δὲ μέρος τούτου εἶναι ἵππειον, διότι ἐν ἔτει 1888 ἐσφάγησαν 16,940 ἵπποι, 241 ὄνοι καὶ 43 ἡμίονοι. Σημειωτέον ὅμως ὅτι μόλις τὸ τρίτον τῆς ποσότητος ταύτης τρώγεται μαγειρευόμενον, τὸ δὲ λοιπὸν χρησιμοποιεῖται εἰς κατασκευὴν ἀλλάντων. Οὐδεὶς δὲ βεβαίως δύναται νὰ διακρίνῃ τὴν δι' ἀκαθάρτων κρεάτων νοθείαν τῶν ἀλλάντων, ὅταν ἐν μέτρῳ ἀναλόγῳ ἀναμιχθῶσι ταῦτα μετὰ χοιρείου κρέατος. Καὶ οὐ μόνον ἐντὸς τῶν ἀλλάντων καθίσταται δυσδιάκριτον τὸ ἵππειον κρέας καὶ ὑπὸ ἐμπειροτάτων κτηνιάτρων, ἀλλὰ καὶ μαγειρευόμενον μετὰ καταλλήλων καρυκευμάτων ἀποβαίνει ἀγνώριστον, οὐδόλως παραλάσσον τοῦ βοείου.

Χάρτινα πέταλα. Γερμανοὶ κατεσκεύασαν τὸ χάρτινον καφενεῖον, περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς *Ἑστίας*, Γερμανὸς δ' ἐπίσης ἐφεῦρε καὶ χάρτινα πέταλα πρὸς καλλίγωμα τῶν ἵππων. Ὁ ἐφευρετὴς ὀνομάζεται Ἰούλιος Γόλδβεργ καὶ κατάγεται ἔκ τινος χωρίου πλησίον τοῦ Βερολίνου, τὸ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθὲν πέταλον, κατασκευαζόμενον ἐκ χάρτου ἢ μᾶλλον ἐκ χαρτίνης τινὸς μάζης, ἔχει ἱκανὴν ἐλαστικότητα, ὥστε οὐδὲ τὴν φυσικὴν αὔξησιν τοῦ ὄνυχος τοῦ ἵππου παρεμποδίζει ὡς τὸ σιδηροῦν· ἀντέχει δ' εἰς τὴν ὑγρασίαν, καὶ τραχεῖαν ἔχον τὴν ἐπιφάνειαν προφυλάσσει τὸν ἵππον ἀπὸ ὀλισθημάτων. Τὸ μέγιστον δὲ πλεονέκτημα τοῦ πετάλου εἶναι ὅτι δὲν τὸ καρφώνουσιν εἰς τὸν ὄνυχα τοῦ ἵππου, ἀλλὰ τὸ προσκολλῶσι στερεῶς εἰς αὐτὸν διὰ κόλλας.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά. Ἐν ἀντίτυπον τῆς ἐκδόσεως τῶν κατὰ Δάφνιν καὶ Χλόην ποιμενικῶν, ἥτις ἐγένετο ἐν Παρισίοις τῷ 1802 ἐπιμελείᾳ τοῦ Κοραῆ, ἐπωλήθη πρό τινων ἡμερῶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει κατὰ τὴν δημοπρασίαν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μαρκὶ ἀντὶ 15000 φράγκων. Τὸ αὐτὸ ἀντίτυπον εἶχεν ἀγορασθῇ κατὰ τὸ 1882 ἐν τῇ δημοπρασίᾳ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἀμιλτῶνος ἀντὶ 22,500 φρ. Περὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης γράφει τὰ ἑπόμενα ὁ πολυμαθέστατος τοῦ Κοραῆ βιογράφος κ. Δ. Θερειανός· «οἱ δοκιμώτεροι τῶν τότε ζωγράφων, χαλκοτύπων καὶ χαρακτῶν παρέσχον ἐναμίλλως χεῖρα ἀρωγὸν ὅπως τὸ ἔργον ἀποβῇ ἀληθὲς τυπογραφικὸν καλλιτέχνημα. Ὁ Διδότος ἐχώνευσεν ἐπὶ τούτῳ καινὰ στοιχεῖα, χωρὶς τόνων, ἐκόσμησε δὲ τὴν ἔκδοσιν ἐννέα λαμπροτάταις χαλκογραφίαις, ἃς ἔγραψαν καὶ ἐχάραξαν οἱ δόκιμοι ζωγράφοι καὶ χαλκογράφοι, Προυδῶν, Γεράρ, Μαραί, Ῥοζέ, Μασσὰν καὶ Γοφρονά.» Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ὁ Κοραῆς, καίτοι πολλὰς καὶ ἀξιολογωτάτας ἐπενεγκὼν διορθώσεις εἰς τὸ κείμενον, μετὰ πολλῆς περιφρονήσεως ὡμίλει περὶ τοῦ ἔργου του τούτου, εἰς ὃ ἀπηξίωσε νὰ ἐπιγράψῃ τὸ ὄνομά του ὡς ἐκδότου, καὶ μεθ' ὑπερβολικῆς αὐστηρότητος ἔκρινε τὸν λεγόμενον συγγραφέα αὐτοῦ Λόγγον. «Ἐδημοσιεύθη τέλος πάντων, ἔγραφε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1803 πρὸς τὸν φίλον του Α. Βασιλείου, καὶ ὁ πολυπαθὴς καὶ πολυπόθητος Λόγγος. Προχθὲς ἦλθε πρὸς ἐμὲ ὁ Διδότος καὶ μ' ἔφερεν ἓν ἀντίτυπον λαμπρότατον. Ὑπόθες, φίλε μου, ὄνον καταστολισμένον μὲ ἐφίππιον καὶ φάλαρα ἵππου κατάχρυσα, φάλαρα ὅμως ὡραιότατα καὶ ἄξια κρείττονος τύχης· ἔχει ἐννέα χαλκογραφημένας εἰκόνας θαυμασίας . . . τοιοῦτον βιβλίον εἰς ἐμὲ εἶναι παντάπασιν ἄχρηστον, διότι κανεὶς δὲν ἀναγινώσκει ὄχι τὸν Λόγγον, ἀλλ' οὔτε αὐτὸν τὸν θεῖον Πλάτωνα εἰς τοιαύτας πολυτελεῖς καὶ μωρὰς ἐκδόσεις· ἐτύπωσε μόνον 250—300.»

—Ὁ γνωστὸς Γάλλος λογογράφος Henry Houssaye, ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Ἀλκιβιάδου*, ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς μονογραφίαν περὶ τῶν τριῶν ὀνομαστῶν Ἑλληνίδων, τῆς Ἀσπασίας, τῆς Κλεοπάτρας καὶ τῆς Θεοδώρας. Ἐν αὐτῇ ἐξετάζει κατὰ τὰς πηγὰς τὸν βίον τῶν γυναικῶν ἐκείνων καὶ παρέχει εἰκόνα τοῦ ἑλληνικοῦ βίου κατὰ τοὺς χρόνους αὐτῶν, καταλήγει δὲ εἰς τὰ ἑξῆς πορίσματα· ὅτι ἡ μὲν Ἀσπασία δὲν ἦτο βεβαίως ἡ «κυνῶπις παλλακὴ» τῶν κωμικῶν ποιητῶν, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν σοφή τις διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας· ἡ δὲ Κλεοπάτρα ἦτο ἡ πρωταγωνίστρια τοῦ τραγικωτάτου ἐρωτικοῦ δράματος τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ὅτι ἄριστα καὶ μετὰ μαντικῆς ἀληθοῦς δυνάμεως διετύπωσε τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς ὁ Σαίξπηρ, διότι ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα ἐπικυρώνει τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ· τὸν δὲ βίον τῆς Θεοδώρας ἀφηγεῖται ὁ Οὐσσαὶ κατὰ τὰ Ἀνέκδοτα τοῦ Προκοπίου, ἀπέχων νὰ ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ἀξιοπίστου αὐτῶν, ἐν ἐλλείψει ἄλλων μαρτυριῶν· ἀποκλίνει ὅμως ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν γνώμην ὅτι ἡ Θεοδώρα ἦτο φιλόδοξος, πολυτελής, ἄπιστος καὶ σκληρὰ γυνή, ἀλλὰ καὶ εὐμήχανος, στερεογνώμων, γενναία, «γινώσκουσα δ' ἐν καιρῷ νὰ φέρῃ βασιλέα καὶ στρατηγοὺς εἰς συναίσθησιν τοῦ πρωτίστου αὐτῶν πρὸς τὴν πολιτείαν καθήκοντος, τῆς ἀμύνης κατὰ τῆς στάσεως.»

— Κατὰ τὸν προσεχῆ Μάϊον θὰ γείνῃ ἐν Φλωρεντίᾳ ἐθνικὴ ἔκθεσις γυναικείας τέχνης καὶ βιομηχανίας, πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἑξακοσιοστῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου τῆς Βεατρίκης Πορτινάρη, τῆς γυναικὸς ἣν ἠγάπησεν ὁ Δάντης καὶ ἐν τῇ *Θείᾳ Κωμῳδίᾳ* παρέστησεν

ὡς ὁδηγὸν αὐτοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ. Ἡ Βεατρίκη ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1290, κατὰ μῆνα δὲ Μάϊον ἐγνώρισεν αὐτὴν ὁ Δάντης. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκθέσεως ταύτης προεκηρύχθησαν πολλοὶ μουσικοὶ ἀγῶνες, ὧν θὰ μετάσχωσι μόνον γυναῖκες.

Δημόσια ἔργα. Πρό τινων ἡμερῶν συνετελέσθη ἐν τῇ μεγάλῃ Βρεττανίᾳ γιγάντειον μηχανικὸν ἔργον, ἡ σιδηρᾶ γέφυρα ἡ ζευγνύουσα τὸ στόμιον τοῦ βαθύτατα εἰς τὴν Σκωτίαν εἰσχωροῦντος κόλπου τοῦ Φόρθ. Διὰ τῆς γεφύρας ταύτης, ἥτις πανηγυρικῶς ἐνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας τὴν 4 τοῦ μηνὸς τούτου (ν.) συντέμνεται κατὰ δύο ὁλοκλήρους ὥρας τὸ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ταξείδιον ἀπὸ τοῦ Ἐδιμβούργου εἰς τοὺς βορειοτέρους τόπους τῆς Σκωτίας. Ἔχει δὲ μῆκος ἐν ὅλῳ 2462 μέτρων, καὶ κατεσκευάσθη ἐκ σιδήρου καὶ χάλυβος βάρους 51 χιλ. τόννων, πλὴν τῶν θεμελίων τῶν στύλων καὶ τῶν ἐπὶ τῆς στερεᾶς στύλων. Ἑκάτερον τῶν δύο τόξων αὐτῆς ἔχει μῆκος 581 μέτρων, ἤτοι εἶναι παρ' ὀλίγον διπλάσιον τοῦ Πύργου τοῦ Ἄϊφελ, ὅστις μέχρι τοῦδε ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ θαυμασιώτατον καὶ μέγιστον κατασκεύασμα τῆς μεταλλικῆς οἰκοδομίας. Ἡ πρὸς κατασκευὴν δαπάνη ἀνῆλθεν εἰς 50 ἑκατομμύρια φράγκων, καταβληθεῖσα ὑπὸ τεσσάρων σιδηροδρομικῶν ἑταιριῶν, ἐγένετο δ' ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς κατασκευῆς κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1883, κατὰ τὰ σχέδια τῶν μηχανικῶν Χάρισσον, Βάρλοου, Φῶλερ καὶ Βαῖκερ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν δύο τελευταίων, εἰς οὓς ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας τίτλος εὐγενείας διὰ τὴν ἐπιτυχῆ συντέλεσιν τοῦ ἔργου.

— Κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἀμερικανικῆς Βουλῆς, ὑποποβληθησομένην εἰς τὴν κύρωσιν τῆς Γερουσίας, θὰ γείνῃ ἐν Σικάγῳ διεθνὴς ἔκθεσις ἐν ἔτει 1892.

Νεκρολογία. Ἀκμαῖος τὴν ἡλικίαν ἀπέθανε κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος μηνὸς ὁ Ἰωσὴφ Μορόση (Giuseppe Morosi), λομβαρδὸς φιλόλογος, γεννηθεὶς ἐν Μεδιολάνοις τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1844. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ καὶ φιλολογικῇ ἀκαδημίᾳ τῆς γενεθλίου πόλεως, διωρίσθη τῷ 1866 καθηγητὴς ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Λέκκε τῆς Καλαβρίας, προεβιβάσθη μετὰ διαγωνισμὸν καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τοῦ Λυκείου Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ ἐν Νεαπόλει τῷ 1870, καὶ μετέπειτα, τῷ 1875, καθηγητὴς ἐπίσης τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ τῶν ἀνωτέρων σπουδῶν ἐν Μεδιολάνοις, ὁπόθεν ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου του μετετέθη εἰς τὸ ἐν Παβίᾳ Πανεπιστήμιον ὡς καθηγητὴς τῆς γλωσσολογίας. Μαθητὴς ὢν τοῦ διασήμου γλωσσολόγου Ἀσκολι, καὶ εἰς τὴν γλωσσολογίαν μετὰ ζήλου καταγινόμενος, ἐμελέτησε κατὰ τὴν ἐν Καλαβρίᾳ διαμονήν του τὰς ἑλληνικὰς καὶ τὰς ῥωμανικὰς διαλέκτους τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ἐν διατριβαῖς, ὧν αἱ πλεῖσται κατεχωρίσθησαν ἐν τῷ «Ἰταλικῷ γλωσσολογικῷ ἀρχείῳ» (Archivio glottologico italiano), καὶ ὧν ἰδίως ἐνδιαφέρουσα τοὺς Ἕλληνας εἶναι ἡ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Μελέται περὶ τῶν Ἑλληνικῶν διαλέκτων τοῦ Ὑδροῦντος» (Studi sui dialletti greci della Terra d' Otranto), ἐν ᾗ περισυνήγαγε καὶ πολλὰ περίεργα μνημεῖα τῆς δημώδους φιλολογίας τῶν ἑλληνοφώνων κατοίκων τοῦ Ὑδροῦντος. Πλὴν δὲ τούτων συνέγραψε καὶ ἱστορικάς τινας πραγματείας, ὧν ἀξιολογώτεραι εἶναι ἡ «Περὶ τῶν αἰτίων τῆς παραιτήσεως τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ» καὶ ἡ «Περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Πετρωνίου Μαξίμου».

ΠΑΝΤΟΙΑ

Εἷς μόνος ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ ἠξιώθη τῆς τιμῆς νὰ ὀνομάσῃ *κουμπάρους* τρεῖς αὐτοκράτορας ὁ βρανδεβούργιος ἀρχισιδηρουργὸς Σμίθ. Τοῦ ἑβδόμου ἄρρενος τέκνου του ἀνάδοχος ἐγένετο ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος Α', τοῦ ὀγδόου ὁ αὐτοκράτωρ Φριδερίκος καὶ τοῦ ἐνάτου ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος Β'. Καμμία κόρη δὲν διέκοψε τὴν σειρὰν τῆς ἀρρενογονίας.

— Ὁ ἰουδαϊκὸς πληθυσμὸς τῆς Παλαιστίνης, κατὰ τὰς ἀπογραφικὰς σημειώσεις τοῦ ἀγγλικανοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἱερουσαλήμ, κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν αὐξήθη κατὰ 5,000 ἤτοι ἀνέρχεται σήμερον εἰς 70 χιλιάδας ψυχῶν, τόσους δηλαδὴ ὅσοι ἦσαν οἱ ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανελθόντες εἰς τὴν πάτριον Ἰουδαῖοι.

ΑΙΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ βασίλισσα τῆς Σερβίας Ναταλία. Περὶ τῆς μητρὸς τοῦ νῦν ἀνηλίκου βασιλέως τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου καὶ διεζευγμένης συζύγου τοῦ παραιτηθέντος Μιλάνου, τοσάκις ἐγένετο καὶ γίνεται λόγος ἐν τῷ καθ' ἡμέραν τύπῳ, ὥστε οὐδὲν νέον δύναται νὰ λεχθῇ ἐνταῦθα, ἀρκεῖ δὲ εἰς συμπλήρωσιν τῶν περὶ ταύτης γνωστῶν ἡ δημοσίευσις τῆς περικαλλοῦς αὐτῆς μορφῆς, ἥτις βεβαίως δὲν εἶνε κατωτέρα τῶν ἐγκωμίων ὅσα ἀπονέμουσι πάντες οἱ περὶ τῆς βασιλίσσης γράφοντες. Ἡ Ναταλία εἶνε ὄχι μόνον τῶν συγχρόνων βασιλισσῶν ἡ εὐμορφοτέρα, ἀλλὰ καὶ ὡς γυνὴ εἰς τῶν ἐξοχωτέρων τύπων τῆς μελαγχρινῆς καλλονῆς.

Ἡ Ἄνοιξις, εἰκὼν Σ. Βάγνερ, διακεκριμένου ζωγράφου γεννηθέντος ἐν Οὐγγαρίᾳ τῷ 1838 καὶ ἐκπαιδευθέντος ἐν Μονάχῳ παρὰ τῷ Πιλλότυ.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἐξαίρετον συστατικόν. Ὁ παντοπώλης: Ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ ἕνα παιδὶ καὶ ἠμποροῦσα νὰ σὲ πάρω, ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω ἂν βαστοῦν τὰ χέρια σου καὶ γιὰ βαρειαῖς δουλειαῖς.— Ὁ ὑποψήφιος ὑπηρέτης: Ὤ, ὅσο γι' αὐτό, ἀφεντικό, ἔννοια σου! Τοῦ ἄλλου μου ἀφεντικοῦ μὲ μιὰ γροθιὰ τοῦ ἔσπασα τρία πλευρά.

Ἡ ἀστρονομία τοῦ Ἀγαθοπούλου. Ὁ μικρὸς τὸν ἐρωτᾷ: — Πατέρα, ὁ δάσκαλος μᾶς εἶπε, πῶς ὅταν εἶνε πανσέληνος βλέπομε πάντοτε τὸ ἕνα μερος τῆς σελήνης· τὸ ἄλλο μέρος τί γίνεται; Καὶ ὁ πατὴρ ἑτοίμως: — Ὅταν ἐμεῖς βλέπομεν τὸ ἕνα μέρος, παιδί μου, τὸ ἄλλο, τὸ βλέπουν ἀπὸ τὴν Ἀμερική.

ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Βίος εὐτυχὴς δὲν ὑπάρχει, ὑπάρχουν μόνον ἡμέραι εὐτυχεῖς.

*

Ὁ ἄνθρωπος διὰ ν' ἀποφύγῃ τὰς ἀνίας καὶ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς ἔχει ἀνάγκην ἐνασχολήσεως, ἀλλ' ἔχει περισσότερον ἀνάγκην ἐξυψώσεως. Ἀναπνέει τις ἀνετώτερον εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη.

*

Ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον εὐτυχία προσπορίζει ὀλίγους φίλους καὶ πολλοὺς ἐχθρούς.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ αἱμορραγία τῆς ῥινὸς καταπαύεται διὰ τοῦ ἑξῆς παραδόξου, ἀλλ' ἀσφαλοῦς, ὡς λέγουσι, μέσου: Κόπτετε τεμάχιον χάρτου λεπτοῦ, κατὰ προτίμησιν σιγαροχάρτου εἰς σχῆμα καὶ μέγεθος δεκάρας καὶ κολλᾶτε αὐτὸ ἐπὶ τοῦ μέσου τῆς γλώσσης ἣν σύρετε ἐντὸς τοῦ στόματος. Ἔχοντες δὲ τὸ μαντήλιον εἰς τοὺς ῥώθωνας ἐλαφρῶς, ὥστε νὰ μὴ κηλιδώνωνται τὰ ἐνδύματά σας ἐκ τοῦ αἵματος, ἀναπνέετε ἐφ' ἅπαξ βαθέως καὶ κρατεῖτε ὅσον δύνασθε τὴν ἀναπνοήν σας. Κατόπιν ἀρχίζετε ν' ἀναπνέετε τακτικὰ καὶ ἡ αἱμορραγία ἔχει παύσῃ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1890-2091